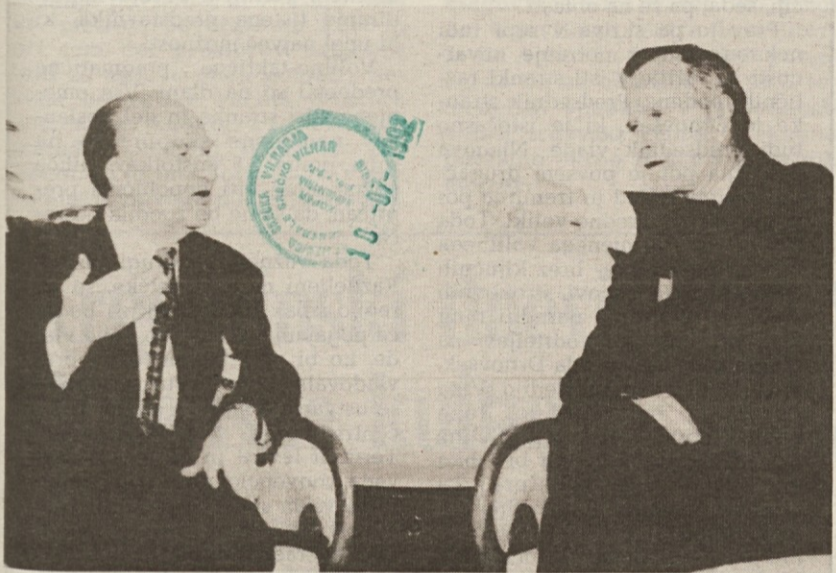

Nekdaj posvetovalni forum se bo spremenil v neke vrste »regionalno OZN« KVSE bo aktivneje posredovala v spopadih in na kriznih žariščih

Zahodnoevropska unija bo danes odločala o morebitnih posegih v nekdanji Jugoslaviji
Poseben komisariat za manjšine bo nadzoroval stanje na Kosovu, v Sandžaku in Vojvodini

Predsednik BiH Alija Izetbegović (levo) se je včeraj v Helsinkih 20 minut pogovarjal z ameriškim predsednikom Bushem (desno), od katerega je ponovno zahteval vojaško posredovanje, ali kako drugo kokretno obliko pomoči (Telefoto AP)

HELSINKI — Z nizom pobud zaradi vojne v nekdanji Jugoslaviji in medetničnih spopadov v nekdanji Sovjetski zvezi je Konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi včeraj v Helsinkih potrdila, da se iz posvetovalnega foruma med nekdanjimi sovražniki spreminja v regionalno organizacijo za preprečevanje in vodenje kriz v postkomunističnem obdobju.

V finskem glavnem mestu je 51 šefov držav in vlad (poleg vseh evropskih razen Jugoslavije, ki so jo suspendirali, še Kanada in ZDA) soglasno sklenilo ustanovitev kolektivnega varnostnega mehanizma, ki bi z ene strani preprečeval nastanek novih kriz, z druge strani pa odstranjeval že obstoječe ne samo s političnimi, temveč tudi z vojaškimi sredstvi pod okriljem OZN, NATO in Zahodnoevropske unije.

Kot prvi rezultat se bo danes ob KVSE v Helsinkih pod italijan-

skim predsedstvom sestala Zahodnoevropska unija, edina izključno evropska vojaška zveza, ki združuje vse države Evropske skupnosti razen Grčije, Danske in Irske. Na tej seji, ki ji bo istega dne sledila seja držav članic NATO, bi morali sprejeti sklep o pomorski blokadi črnogorskih pristanišč. Kasneje pa bi morala Zahodnoevropska unija in morda tudi NATO po besedah italijanskega obrambnega ministra Scottija na ukaz Varnostnega sveta OZN poskrbeti za kopenske humanitarne koridore do Sarajeva in drugih krajev v Bosni in Hercegovini. Da se nekaj premika v odnosih do agresije v BiH, priča tudi vest, da bo Francija v Sarajevo poslala nekaj transportnih in jurišnih helikopterjev, ki naj bi pod zastavo OZN ugotavljali, kdo krši premirje. V sarajevskem štabu Uproforja so tako »pošiljko« iz varnostnih razlogov

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Vlada bo danes sprejela predvidene ukrepe

RIM — Vlada bi morala danes sprejeti »pričakovane« gospodarske ukrepe, ki naj bi v državno blagajno s pomočjo klestenja izdatkov in predvsem novimi tarifami in višjimi davki prinesla 30 tisoč milijard in s katerimi bo Amato jutri seznanil predsednika republike Scalfara. Včeraj so bile na vrsti zadnje priprave, med katere sta sodili tudi srečanja vlade s predstavniki sindikatov in industrijcev. Ob pričakovanem nasprotovanju sindikatov dodatnemu davku Irpef pa tudi iz vrst večine prihaja precej signalov, ki pričajo, da se s predvidenimi ukrepi vsi ne strinjajo in da bo moral Amato najprej znotraj koalicije razčistiti vse nejasnosti in pomisleke. Tako so proti dodatku na Irpef liberalci pa tudi nekateri v vrstah KD. Kaže tudi, da je dokončno odpadla hipoteza o novem davku na nepremičnine, vlada pa je včeraj demantirala tudi namige o povečani obdavčitvi državnih obveznic.

Pismo Rupla Scottiju o slovenski manjšini

LJUBLJANA — Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel je v začetku tega tedna na novega italijanskega zunanjega ministra Scottija naslovil pismo, v katerem je ves poudarek dan problematiki slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Pismo objavljamo v celoti:

Ob tej priložnosti vam še enkrat čestitam ob prevzemu Vaše visoke in odgovorne funkcije v novi vladi naše prijateljske sosednje države Italije. Prepričan sem, da bova imela v najkrajšem času možnost, da izmenjava mnenja o celoti odnosov med obema državama, ki se v obojestranskem interesu uspešno razvijajo.

Dovolite mi, da Vas v tem trenutku opozorim na problem, ki zadeva vprašanje zastopnosti slovenske manjšine v javnem in političnem življenju dežele Furlanije-Juljske krajine.

Deželni svet Avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine bo verjetno v tednu med 6. in 11. julijem sprejel novi zakon o volitvah za ta organ. Obveščeni smo, da je pristojna komisija deželnega sveta sprejela takšen predlog volilnega zakona, ki v bodoče onemogoča izvolitev predstavnikov slovenskih političnih strank v omejeni deželni organ.

V Ustavi Republike Slovenije je zagotovljeno zastopstvo italijanske in drugih manjših v njenem parlamentu ne glede na število njihovih volilcev. Glede na našo namero, da se to ustavno določilo povzame tudi v novi volilni zakonodaji Republike Slovenije, se boste, gospod minister, strinjali z menoj, da ob novi volilni zakonodaji dežele Furlanije-Juljske krajine nastaja optika, ki bi utegnila resno škodovati naporom obeh

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Brez zastojev zračni most s humanitarno pomočjo za obkoljeno Sarajevo Srbi nadaljujejo z ofenzivo v BiH Ameriške vojne ladje spet v Jadranu

LJUBLJANA — Sarajevo je preživelo še eno hudo noč. Nekaj pred polnočjo v noči na četrtek se je v malodane vseh predelih mesta oglasilo streljanje iz pehotnega orožja. Okoli letališča pa je bilo slišati eksplozije min in topovskih granat. Hudi boji so se nadaljevali v Bosanski Posavini, še zlasti v Derventi in njeni okolici in v Bosanskem Šamcu. Včeraj so bili napadani tudi Bihač, Bugojno in Gorazde, kjer so v napadih sodelovala tudi letala. Po nepopolnih podatkih je v zadnjih 24 urah v Bosni in Hercegovini izgubilo življenje 20 ljudi, ranjeno pa jih je bilo 100.

Zračni most med sarajevskim letališčem in svetom je deloval tudi včeraj. V Sarajevu je pristalo 16 različnih tujih transportnih vojaških letal. Doslej naj bi z letali v

Sarajevo že prepeljali 1500 ton hrane in zdravil. Včeraj so poročali, da so ZDA pripravljene zaščititi človekoljubne konvoje v Bosni in Hercegovini s svojimi vojaškimi letali z letalonosilke v sestavi Šestega ladjevja in iz nekaterih sredozemskih oporišč. Prav tako so včeraj sporočili, da bo del ladij iz ameriškega Šestega ladjevja že danes spet priplul v Jadransko morje.

Zadnja dva dni je velika pozornost v Bosni in Hercegovini in širše usmerjena na skrivnostni odhod člana Predsedstva Bosne in Hercegovine Nenada Kecmanovića v Beograd. Kecmanović je šele pred nedavnim skupaj z Mirkom Pejanovićem popolnil dve prazni mesti v Predsedstvu Bosne in Hercegovine, ki sta ju prej zasedala

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Vsokodnevni prizor s sarajevskega pekla

(Telefoto AP)

Medtem ko so v Milanu v sredo pozno ponoči za župana potrdili Piera Borghinija Kazenski postopek proti petim poslancem

RIM, MILAN — Poslanska zbornica je včeraj prižgala zeleno luč za kazenski postopek zoper pet parlamentarcev, ki so vpleteni v škandal o korupcijah. Peterica (to so socialisti Carlo Tognoli, Paolo Pillitteri, Renato Massari, republikanec Antonio Del Pennino in član DSL Gianni Cervetti) bo za dejanja, za katera je obtožena, odgovarjala pred sodiščem, zoper njo pa ne

Slovenski parlament bo proučil položaj naše narodne manjšine

NA 5. STRANI

bodo izvajali represivnih ukrepov (aretacij, preiskav itd.). V zbornici so tudi sklenili, da bo peterica odgovarjala le za obtožbe, ki izhajajo iz dosedanjih preiskav, ne pa za morebitne druge. Za kazenski postopek zoper peterico je glasovala široka večina, tj. vse parlamentarne skupine razen manjši del poslancev. Precej drugače pa je bilo glede ostalih predlogov proti peterici; za aretacijo in razširitev preiskave so glasovali predstavniki Severne lige, MSI-DN, Mreže in dela SKP, ostali so bili proti. Pred glasovanjem je bila peturna razprava, med katero so posegli tudi Del Pennino, Tognoli in Massari. Vsi trije so izrazili potrebo po začetku kazenskega postopka; po njihovem mnenju naj bi sodna obravnava bila nujna, saj bi edinole na ta način lahko dokazali svojo nedolžnost. Peterica parlamentarcem se bo zagovarjala pred obtožbami korupcije,

prikrivanja in kršitve določil o financiranju političnih strank.

V Milanu, središču dosedaj ugotovljenih nedelčnih poslov, so medtem izvolili nov občinski odbor. Na županskem mestu so potrdili Piera Borghinija (Unità Riformista), od 16 odbornikov je 6 zunanjih; to se pravi, da jih kar šest ne sedi v klopi občinskega sveta. Nov občinski odbor lahko računa na podporo 42 (od 80) svetovalcev KD, PSI, PLI, PSDI, Unità Riformista, upokojenec, Nove lige in enega predstavnika zelenih.

Tudi včeraj so — zaradi korupcije — v različnih krajih države aretirali več ljudi. Najbolj znan med aretiranci je odbornik za prevoze v Neaplju Augusto Alterio (KD). Sodniki so ga obtožili »trgovanja« z volilnimi glasovi med zadnjo volilno kampanjo. Alterio naj bi v zameno za volilne glasove obljubljal delovna mesta.

Na manifestaciji v Ljubljani na pobudo občinskih Demosov Opozicija predstavila nekatere svoje predsedniške kandidate

LJUBLJANA — Včeraj je v ljubljanskih Križankah potekalo zborovanje »za demokracijo«, ki so jo pripravili občinski Demosi Slovenije. Zborovanje se je udeležilo 1500 ljudi. Občinski Demosi so bili tista sila, ki so tudi po razpadu Demosa tik pred novim letom nadaljevali »demosovski fundamentalizem«, ki je bil najbolj razviden iz dejstva, da so za vse (politične in ekonomske napake Demosa vključno s kasnejšim padcem Peterletove vlade) krivili stari enopartijski sistem. Hkrati so ob svojem »antikomunizmu« videli povezovanje desnice v Sloveniji kot najpomembnejši dejavnik za njen obstoj. Tudi na današnjem zborovanju je bilo veliko govora o povezovanju desno-sredinskih strank, ki so tudi predstavile svoje kandidate za predsedniške volitve.

Tako so včeraj predstavili svoje kandidate narodni demokrati z Alenko Žagar - Slano, Ljudska stranka s Stankom Busarjem in liberalci z Vitomirjem Grosom, ob njih pa se pojavlja nova sila - Slovenska gospodarska stranka, ki predstavlja težnje razlaščenca.

Sodeloval je tudi predstavnik krščanskih demokratov, četudi je sprva kazalo, da se zborovanja ne bodo udeležili, ali pa da za povezovanje niso zainteresirani. Kandidata pa le niso predstavili, ker bodo to storili ko bo objavljen razpis za predsedniške volitve. Predsednik kršćan-

skih demokratov Lojze Peterle se pa zborovanja ni mogel udeležiti, ker je na obisku v tujini.

Povsem jasno je, da je bil namen zborovanja povezati slovensko desnico in jo kot tako predstaviti javnosti, kajti trenutno nobena desna stranka v Sloveniji ni tako močna, da bi se lahko ob volitvah uspešno zoperstavila levo-sredinskemu bloku. Prav tako pa je promocija predsedniških kandidatov le sredstvo, s katerimi si nekatere male desne stranke (kot so npr. narodni demokrati in liberalci) želijo ujeti čimveč glasov za poslance v parlamentu.

Ali je povezovanje na tak način uspešno in politično učinkovito? Občinski Demosi so še vedno zelo močan politični faktor, enako kakor poslanski klub Demosa v parlamentu, ki ga vodi Danijel Starman.

Povezovanje pa bo za desnico najpomembnejši dejavnik. Kot je dejal Marjan Podob-

nik, predsednik Ljudske stranke, ni dvoma kdo bo zmagal na volitvah: »To bo Demos!« Podobnik pa je iztegnil roko tudi proti nekaterim drugim strankam, ki niso desno-sredinske. Pri tem je omenil zelene in socialdemokrate, ki trenutno sodelujejo v Drnovškovi vladi, toda med zborovanjem je bilo opaziti tudi nekatere veljake Zelene stranke, ki veljajo za disidentske in ki bi jih novi Demos nedvomno lahko pritegnil.

Čas naj bi bil pravi za novi Demos. Kot je bilo slišati, so tiste stranke, ki so bile v Demosu in v Peterletovi vladi in ki so tej vladi odpravljale svojo podporo, zvezane z prejšnjim režimom. Tako so zdaj same na svojem ostale samo še zveste spremljevalke, ki so se tako kot pred prvimi volitvami znašle spet nasproti političnim in medijskim »monopolistom«. (NIA)

Italijanski založniki tarnajo nad težavami

RIM — Italijanski časopisni trg je »nasičen«, morebitno povišanje prodajnega časa gre na škodo nekega drugega, glede proračunov pa založniške hiše že nekaj let beležijo negativne trende. To izhaja iz študije, ki jo je naročilo združenje založnikov FIEG in ki jo je včeraj predstavil predsednik združenja Giovanni Giovannini.

Študija navaja, da vsedržavni, športni in gospodarski časopisi uspevajo, medtem ko so precejšnje težave z deželnimi, pokrajinskimi in strankarskimi časopisi. Tudi pri teh pa so precejšnje razlike, ki jih v glavnem pogojuje naklada. Ob tem FIEG navaja, da so manjša založniška podjetja kljub državnim

prispevkom na robu preživetja, medtem ko večja še kljubujejo, nekatera pa zaslugi sinergij in drugih oblik sodelovanja in varčevanja še kar uspešno.

Giovannini je predlagal spremembo obstoječega zakona Mammì. Založniških stroškov ni mogoče več zmanjšati, prav tako ni uresničljivo zvišanje naklad, preostaja torej le ekonomska propaganda, to pa zahteva spremembo obstoječe zakonodaje. Predsednik FIEG je opozoril tudi na vprašanje davka IVA, ker bi ga morali prilagoditi evropski ravni, tako da bi prešel s 4 na 9%, pri tem pa se pozablja, da časopisi v Veliki Britaniji in Belgiji niso obdavčeni.

Lažni alarm

LJUBLJANA — V Ljubljani je včeraj popoldne nenadoma začel zavijati alarm za zračni preplah. Toda vzrokov za paniko ni bilo, saj je sireno sprožila strela, ki je med poldansko nevihto v Ljubljani udarila v eno izmed ljubljanskih alarmnih točk. Če se je kdo ustrašil, so ga kmalu pomirili po radiu, ko so pojasnili, za kaj gre. (NIA)

Francosko gospodarstvo si liže rane Protest voznikov prizadel tudi turizem

PARIZ — Po travmatičnem zaključku devetdnevnih protestov avtoprevoznikov si francoski gospodarstveniki sedaj ližejo rane. Čeprav dokončnih podatkov o škodi še ni, je po prvih ocenah ta velika. Zveza francoskih industrijcev odkrito govori o nepopravljivi škodi; protest avtoprevoznikov naj bi po njenem mnenju zadal hud udarec gospodarski rasti, precej pa je bil nalet tudi ugled države. Minister za gospodarstvo in finance Michel Sapin je sicer omilil najbolj črnogledne ocene, vendar rezultati so na dlani; avtomobilski koncerni Peugeot, Renault in Citroen so v času protestov zmanjšali proizvodnjo za 15 tisoč vozil, mnoge tovarne pa so — zaradi skčenja naročil — uvedle dopolnilno blagajno. Posebno boleč je bil udarec za Renault, ki je imel v prvem letošnjem polletju najboljše rezultate v zadnjih 12 letih, tako da je sedanji zasop v proizvodnji bil nepričakovan. Mnoge tovarne iz strojne, kemične in tekstilne panoge so zaprosile za davčne olajšave, v mnogih primerih pa tudi odškodnino. Podobno velja tudi za kmetijstvo. Vendar je tu stanje še hušje, saj so tamkajšnji kmetovalci (zaradi nasprotovanja kmetijski politiki ES) že pred izbruhom protestov

zahtevali večje odškodnine. Vlada je sklenila, da bo v vprašanju odškodnin odločala od primera do primera. Kakorkoli že, združenja najbolj prizadetih industrijskih panog so napovedale pritožbe na sodna telesa.

Zelo prizadet je tudi francoski turizem. Turistični delavci ocenjujejo, da je škoda znašala približno 1 milijardo francoskih frankov (220 milijard lir). Število turistov se je v povprečju zmanjšalo za 30 odstotkov, v nekaterih primerih pa celo za 70 odstotkov. Najbolj prizadete so bile Bretonija, Normandija in južni del države. Nekoliko manjše posledice so, vsaj kar zadeva jug, bile edinole v biserih Azurne obale Nici in Cannesu. Omejene posledice škode na Azurni obali gre pripisati dejstvu, da imata omenjena kraja zelo razvit tako imenovani kongresni turizem, poleg tega imata zelo blizu mednarodno letališče.

Negativni rezultati v turističnem sektorju so prišli res v nepravem trenutku. Po lanskim negativni sezoni in letošnjih prav tako nespodbudnih rezultatih, so turistični delavci računali na blagodejni zalet. Vendar sedaj, kot pravijo, bodo morali začeti skoraj vse znova.

Slovenski politični vrtiljak

LJUBLJANA — Priprave za vedno bolj žgočo predvolilno mrzlico so seveda zajele tudi levi center, torej stranke, ki imajo trenutno oblast v Sloveniji. Položaj je izredno zapleten.

Določeno jasnost so vnesli predstavniki Liberalno-demokratske stranke, ki sedaj že jasno govorijo, da bodo šli na volitve sami. Imeli so razgovore predvsem s slovenskimi demokrati, toda vse kaže, da ne bo nič. Razlike so prevelike, osebni spori tudi, predvsem pa je LDS prepričana, da ima velik ugled. Vse prognoze so zanjo izredno ugodne. Mislijo, da bodo na volitvah zmagali in ostali najmočnejša sredinska stranka slovenske politične scene.

Slovenski liberalni demokrati so zrasli iz mladinske organizacije. Vodilni in najbolj znani izhajajo iz obdobja Krškega kongresa, osmešenja Titove šafete, taktičnih začetkov mladinskega, prešernega oporečnosti. Vse to je preraslo v stranko, ki se bori za oblast, bila je dve leti v opoziciji, sedaj pa še na oblasti.

Prav to pa skriva v sebi tudi nekatere očitne notranje nevarnosti za sožitje v isti stranki različnih tendenc. Predsednik stranke je Drnovšek, ki je istočasno tudi predsednik vlade. Njegova politična pot je povsem drugačna. Njegov ugled in trenutna popularnost sta izredno veliki. Toda stranke ni - in njenega volilnega, uspeha prav tako - brez ključnih osebnosti. Na osnovi strokovnih analiz so v stranki naredili rang listo priljubljenih voditeljev: na prvem mestu je seveda Drnovšek, toda takoj za njim sledijo Vika Potočnik, Jaša Zlobec, Jože Školč, Tone Partljič, Mile Šetinc in Janez Kopač. Prišleli bi lahko še Jurija in še nekatere. Ta osnovna skupina je izrazito demokratsko in pretežno levo usmerjena in z izjemo Šetince, ki je bil imenovan za svetovalec predsednika, nihče ni na pomembnejši vladni ali parlamentarni oblastniški funkciji. Stranka je na oblasti, njen vrh pa nima ministrov.

Ni dvoma, da bo stranka lahko na vseh 88 kandidatnih mestih kandidirala vidne in zanimive predstavnike. Že omenjena sedemica v svojem domačem okolju ne bo imela težav za ponovno direktno izvolitev ob kakršnikoli konkurenci. Sedanje prognoze ji dajejo kar 46%. Vsi se strinjajo, da je ta odstotek prenapihnen, toda tudi polovica bi bila izreden volilni uspeh. Mimo take stranke ni možna nobena bodoča vladna koalicija. Drnovšek lahko s tako stranko torej ponovno kandidira za predsednika vlade.

Pri tem ima zelo velike šanse tudi zato, ker njegova sedanja vlada še ni naredila hudih napak. Vsi trendi kažejo, da si utrjuje pozicije.

Kaj pa ostala pisana družčina centra in levega centra? Začnimo pri socialistih. Omenili smo jih že kot možne sodelavce velike leve, ki bi združila vse - od prenoviteljev do štirih-petih izvenparlamentarnih strank - z izjemo Pučnikovih socialdemok-

ratov. Taka levica je možna, toda trenutno manj verjetna. Zelo težak, če že ne skoraj nemogoč, je dogovor s prenovitelji. V takem okolju so socialisti sprožili pobudo, da se okrog njih zbere pisana družčina izvenparlamentarnih skupin in da vsi skupaj presežejo prag 3,5%, ki resno ogroža socializem možnost vstopa v bodoči parlament. Pobuda je v teku, rezultat pa še neznan.

Obstajajo še povsem drugačna razmišljanja in poskusi. Peterletova vlada je padla na pobudo demokratov, ki so iz nje izstopili in na tej osnovi je ustvarila koalicijska skupina nazvana 4+1, katero so sestavljali socialisti, socialdemokrati, zeleni, demokrati in skupina neodvisnih poslancev. Ponovno obstajajo pobude za volilno in ne strankarsko združevanje teh štirih laičnih sil v en sam blok po vzorcu: združila se je desnica, združiti se mora tudi levi center. To bi pomenilo skupni nastop na volitvah, dogovor o skupni kandidatni listi, v posameznem volilnem okraju kandidiranje tistega predstavnika, ki bi imel največ možnosti.

Volilno-taktične, pragmatične prednosti so na dlani. Vse omenjene štiri stranke in del poslancev neodvisne skupine so na robu praga 3,5 odstotkov, nihče pa ne more biti popolnoma prepričan, da se ne bo zgodila nesreča.

Toda važnejši je drugi razlog. Razdeljeni na štiri delčke, so izredno šibak sogovornik za bodočo pogajanja za sestavo nove vlade, ko bi verjetno ponovno prevladovala LDS. Na tak način bi se ustvarili trije poli: desničarski, centristični in levo centristični. Termini levica in desnica so seveda konvencionalni. Toda veljajo po vsem svetu in so zlasti značilnost Slovenije. Seveda pa je taka operacija tudi izredno težavna. Pomislimo samo, kako spraviti na primer na isto kandidatno listo socialisti Cirila Zlobca in socialdemokrata Janeza Janšo? V ozadju takšne pobude je predvsem boj za oblast, malo je ideologije, celo pragmatični volilni koalicijski načrti zahtevajo neko ideološko sorodnost in homogenost. Je dovolj skupni sovražnik: porajajoča se klerikalna desnica? Posebno poglavje predstavlja tudi Pučnik in njegova socialdemokratska stranka, ki je tradicionalno v sporu z demokrati. Je možna povezava? Tesna? Volilna?

Dosedaj se še nismo dotaknili kandidata za predsednika republike, čemur se vse te stranke izogibajo, čeprav dobro vedo, da bo kandidatura predsednika pomenila pomemben sestavni del pridobivanja ali izgubljanja glasov. Vse se tudi zavedajo izredne priljubljenosti in političnega ugleda sedanjega predsednika in novega kandidata Milana Kučana. To poglavje je zavito še v veliko meglo ugibanj in predvidevanj. Zato lahko ima pri vseh teh politično-volilnih računih važno, morda celo odločujočo, vlogo.

BOGO SAMSA

nadaljevanja s 1. strani - nadaljevanja s 1. strani - nadaljevanja s 1. strani - nadaljevanja s 1. strani

● KVSE

odsvetovali. General MacKenzie se brzkone boji, da bi srbsko topništvo v trenutku zasulo letališče, ko bi prispeli francoski helikopterji. Kanadski general se je seveda kot običajno omejil na »splošne varnostne razloge«, ne da bi izrecno navedel, s katere strani preti nevarnost.

Bosansko-hercegovski predsednik Alija Izetbegović pa je včeraj v Helsinkih jasno povedal, da Sarajevu grozi pravi genocid, če ne bo svet čimprej ukrepal. Na sestanku z ameriškim predsednikom Bushem je ponovil prošnjo o vojaškem posredovanju, šef washingtonske administracije pa se tudi tokrat ni hotel obvezati, končne odločitve prepušča Varnostnemu svetu OZN, vsekakor pa bodo ZDA vojaško posredovale pri zaščiti humanitarnih konvojev, če bo to potrebno.

V sklopu KVSE pa so včeraj v Helsinkih ustanovili tudi poseben komisariat za manjšine, ki bo nadzoroval potencialna žarišča napetosti in po potrebi bo tudi posredoval med sprtimi, ali pa celo zahteval poseg KVSE. Še preden so ta urad sploh ustanovili, so udeleženci KVSE že sklenili ukrepati tako glede Gorskega Karabaha kot Pridnes-

trja. Nadzorovali pa bodo tudi položaj na Kosovu, v Sandžaku in v Vojvodini, tako da se bo Srbija ponovno znašla v težavah, saj je že vsem jasno, da Beograd v vseh treh primerih krši človekove in manjšinske pravice.

● Pismo Rupla

držav, da sporazumno z dvostransko pogodbo izboljšata in mednarodno-pravno sankcionirata pravice italijanske manjšine v Sloveniji in slovenske manjšine v Italiji. Takšna potencialna odločitev deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine gotovo ne more vplivati pozitivno tudi na razpoloženje slovenske javnosti, ki je senzibilno in politično relevantno, ko gre za nadaljnje izboljšanje položaja italijanske manjšine v Sloveniji.

Ob tem spominjam na določila IV. poglavja člena 30. Dokumenta srečanja v Kopenhagnu Konferenca o dimenzijah človekovih pravic KVSE. V njem se kot pomembno merilo skupno dogovorjene zaščite manjšin v Evropi še posebej omenja vloga političnih strank, ki zastopajo narodne manjšine. Istočasno bi omenil tudi 14. člen Evropske

konvencije o človekovih pravicah v povezavi s 1. členom prvega dodatnega Protokola k isti konvenciji, ki zadeva isto vprašanje.

Prosim Vas, spoštovani g. minister, da temu vprašanju posvetite Vašo pozornost in ukrenete vse, kar je v Vaši moči, da bi se omenjeni problem razrešil v sporazumu med manjšino in pristojnimi organi Republike Italije oziroma dežele Furlanije-Juljske krajine.

V upanju na najino čimprejšnje srečanje sprejmite izraze mojega globokega spoštovanja.

dr. Dimitrij Rupel

● Srbi

Nikola Koljević in Biljana Plavšić, oba predstavnika srbskega naroda v Bosni in Hercegovini. Koljević in Plavšićeva sta iz Predsedstva BiH izstopila, ko je bila formirana Srbska republika Bosna in Hercegovina, Kecmanović in Pejanović pa sta v Predsedstvo vstopila kot osebi, ki sta na zadnjih volitvah za Predsedstvo BiH dobila kot predstavnika Srbov za Koljevićem in Plavšićevo največ glasov. V bistvu bi morala Kecmanović in Pejanović predstavljati srbsko stran v razgovorih o razrešitvi bosansko-hercegovske krize,

ker sta predsednik Predsedstva Bosne in Hercegovine Alija Izetbegović in njegova Muslimanska stranka izrecno poudarila, da se ne mislita pogovarjati s sedanjim voditeljem Srbov v Bosni in Hercegovini Radovanom Karadžićem, ki so ga proglasili za narodnega zločinca.

Ko je Kecmanović prihajal v Predsedstvo Bosne in Hercegovine, je bilo slišati, da je to odločitev sprejel v soglasju z vplivnimi krogi iz Beograda, kar bi bilo moč sklepati tudi po tem, da njegova inauguracija ni naletela na kakšne posebej odbojne odmeve v beograjskih glasilih. Res pa je tudi to, da srbska stran v BiH ni priznala te zamenjave. Zdej nekateri pravijo, da je Kecmanović pobegnul na srbsko stran v Sarajevu - v Pale v popolni duševni stiski, drugi pa omenjajo tudi možnost, da ima Kecmanovićevo potovanje tudi svojo politično funkcijo. Kecmanović naj bi ob neki priložnosti omenil, da mu ponujajo vodstvo v Srbski demokratski stranki, ki jo vodi Karadžić, povsem pa ne bi bilo treba izključiti tudi možnost, da bi Beograd preko njega posredoval v Sarajevu kakšne svoje nove iniciative. Pri tem je treba upoštevati, da je novi premier Zvezne republike Jugoslavije Milan Panić pred

nekaj dni poslal dokaj kooperativno pismo tudi predsedniku Bosne in Hercegovine Aliji Izetbegoviću. Če pa bi sodili zgolj po poročanju srbske televizije, potem gre zgolj za prebeg zgubljenca, »Alijinega vohuna« in za »Srba iz Alijinega otroškega vrtca«.

Odposlanec Izetbegovićeve stranke, ki se je včeraj mudil v Ljubljani pa je tudi povedal, da so razmere v Bosni in Hercegovini veliko hušje in bolj tragične kot pa se zdi predvsem zaradi informacijske blokade. Ta predstavnik je govoril tudi o tragičnih spopadih med pripadniki hrvaških in enot teritorialne obrambe, ki grozijo, da se bo v Bosni in Hercegovini razpletela vojna vseh proti vsem.

Predsednik Srbske demokratske stranke Dragoljub Mićunović pa se je v New Yorku pogovarjal s posebnim odposlancem generalnega sekretarja OZN Cyrusom Vanceom in mu predstavljal načrt svoje stranke za rešitev krize v Bosni in Hercegovini. Po tem načrtu naj bi se Hrvaška in Srbija zavezali, da ne bosta spodbujali secesionističnih teženj v Bosni in Hercegovini, Muslimani pa naj bi pristali na takšno ureditev BiH, v kateri bi imela območja z večinskimi srbskim oziroma hrvaškim prebivalstvom določeno avtonomijo. (NIA)

Pogodba med koprsko Sočo in COOP iz Trsta

Novo trgovsko mešano podjetje

KOPER — Koprška Soča d.d. in COOP - Cooperative Operate iz Trsta bosta danes podpisali pogodbo o ustanovitvi mešanega podjetja za mednarodno trgovino »Soča & Coop«. Obe firmi vlagata v novo podjetje po 400 milijonov lir gotovine, z novim mešanim podjetjem pa naj bi se znatno izboljšala ponudba Soče na koprskem.

Prvi konkreten rezultat nove trgovske naveze bo dograditev blagovnice Soče ter prenova dvajset let starega objekta. Prenova in novogradnja se bo pričela že konec tega meseca, vsa dela pa naj bi zaključili do začetka marca v prihodnjem letu.

Takrat naj bi Koper dobil krepko povečano blagovnico, saj bodo sedanje površine, ki znašajo 3600 kv. metrov, povečali na 5200 in pri tem delo prostorov namenili tudi za upravo obeh podjetij. Seveda bo velika večina prostora namenjena trgovini z raznovrstno ponudbo. Sedanja »klasični« ponudbi, ki jo ima Soča, se bo s prisotnostjo novega podjetja »Soča &

Coop« odprla tudi ponudba z živil in industrijskim blagom, ki ga ponuja tržaška firma. Da gre za zanimivega, močnega poslovnega partnerja priča tudi podatek, da ima Coop kar 26 tisoč družabnikov, promet tržaške firme pa presega 1000 milijard lir.

Direktor Soče Koper Milan Vavovec je prepričan, da bo novo podjetje vneslo bistveno izboljšanje kakovosti na področju ponudbe na vsej Obali, poudarja pa, da pri vsem seveda ne gre le za enosmeren tok, ko bo italijanski partner plasiral svojo ponudbo na našem trgu, pač pa so Italijani zainteresirani tudi za uvoz blaga iz naše države. Direktor Soče pravi še, da bo v sklopu povečane blagovnice Soče zrasedel tudi drugi del trgovskega centra (investitorja sta AGENS in GALEB), kar pomeni, da bo na območju ob novi semedelski vpadnici v prihodnosti zrasedel trgovski center s skupno površino okrog 10.000 kvadratnih metrov.

DUŠAN GRČA

Več kot 8 tisoč milijard lir za gradnjo proge Turin - Benetke

Tudi v Italiji večje zanimanje za hitre železniške proge

BENETKE — 8.100 milijard lir bodo znašali stroški za gradnjo hitre železniške proge Turin - Benetke, 40 odstotkov potrebnega denarja bo prišlo iz državne blagajne. Ostalo morajo prispevati zasebniki, banke in podjetja, ki naj bi vloženi denar dobili nazaj z najemno. Stroški za gradnjo bi se lahko podražili največ le za 10 odstotkov.

Gori omenjeno progo so razdelili na dva dela. Prvi od Turina do Verone je dolg 148 km, drugi od Verone do Benetk pa 119 km. Trasa naj bi bila popolnoma nova, obšla naj bi obljudene kraje. Vodilno podjetje, ki bo gradilo prvi odsek, je Snamprogetti (grupa ENI), ki je prevzelo 35 odstotkov gradnje, za drugi odsek pa je s 40 odstotki vodilno podjetje Iritecna. V obeh primerih so zainteresirana nekatera državna kot tudi zasebna podjetja.

Na trasi od Turina do Benetk bo le malo postaj: Turin, Milan, Verona, Padova in Benetke.

Vsa dela bo nadzorovalo posebno inženirsko podjetje Državnih

železnic. V Rimu so okvirni načrt za novo hitro progo odobrili 30. junija letos. O tem je govora že od lanske jeseni, ko je bil izdelan načrt za gradnjo hitrih prog v vsej Italiji. Tudi Italija se bo tako pridružila nekaterim drugim evropskim državam, ki v tem prednjačijo in so na tak način ovrednotile že skoro pozabljeno železnico. Tu prednjači še zlasti Francija. V več primerih je mogoče iz Pariza priti v nekatera pomembna mesta hitreje s hitrimi vlaki kot z letalom. Svojo željo po modernosti so pokazali tudi Španci, ki so letos aprila zgradili hitro progo od Madrida do Seville in ki nameravajo s podobnimi hitrimi programi v nekaj letih povežati srednjo in južno Španijo s Francijo.

V Italiji so takšno hitro progo med Rimom in Firencami gradili več kot deset let. Sedaj so se lotili obširnejše akcije. Zgradili naj bi tudi progo med Milanom in Neapljem (odsek med Firencami in Rimom je že zgrajen) ter med Mila-

nom in Genova. Nove hitre proge naj bi služile predvsem potniškim vlakom, na njih bi vozili tudi hitri tovorni vlaki. S tem želijo razbremeniti avtoceste. V poštev prihajajo zelo velike investicije. Za manjkajoče odseke proge Milan - Neapelj naj bi porabili 11.250 milijard lir, za progo Milan - Genova pa 3.100 milijard lir. Celotni strošek naj bi torej znašal 22.450 milijard lir. Seveda če ne bo v letih, ki bodo potrebna za izgradnjo teh prog, prišlo do visoke inflacije. Prav zaradi tega obstajajo možnosti za porast cen. V Rimu pa menijo, da ti ne bi smeli biti višji od že omenjenih desetih odstotkov. Pazili naj bi tudi na to, da ne bi prišlo do podkupnin, o čemer se v Italiji sedaj veliko govori.

Medtem ko so konec junija odobrili okvirni načrt za progo Turin - Benetke, je že skoro dokončan izvršilni načrt za progo Milan - Neapelj. Z izdelavo izvršilnega načrta za progo Turin - Benetke so v šestmesečni zamudi.

Ljudi v naših krajih seveda zanima, kako bo z gradnjo hitre proge iz Benetk proti vzhodu. Ko so v vodstvu italijanskih železnic lani izdelali okvirni načrt za hitre proge, so se te končale v Benetkah. Protesti politikov iz Furlanije-Juljske krajine so bili razlog, da je takratni minister za prevoze Bernini, doma iz Veneta, obljubil, da bodo hitro progo zgradili tako v smeri Trsta kot Vidma in Avstrije. Vse to, tako trdijo v krogih državnih železnic in ministrstva za prevoze v Rimu, pa je zasedaj ostalo le pri obljubah. Lahko bi povedali, da so na svetovni razstavi EXPO v Seville še letos aprila delili knjižico italijanskih državnih železnic, v kateri ni bilo predvideno, da bi hitro progo gradili vzhodno od Benetk. Načrt se je ustavil v mestu sredi lagune. Zaradi tega je nadaljevanje hitre proge v smeri Trsta ali Vidma le pobožna želja. To potrjujejo tudi na vodilnih mestih v Rimu, kjer sicer pravijo, da je ta proga zaenkrat samo v splošnih načrtih. Enaka ugotovitev velja za progo Turin - Lyon in za progo Neapelj - Battipaglia.

V prihodnjih letih naj bi si Italija naložila precejšnje breme gradnje moderne železniške infrastrukture, istočasno z gradnjo dodatnih avtocest. Vse to bo finančno zelo bremenilo državo in banke. Bo Italija za veliki strošek zmogla, še zlasti v trenutku, ko mora vlada zmanjšati stroške zaradi tega, da pride do zmanjšanja zelo visokega primanjkljaja v državnem proračunu? (AWS)

Argentinski dnevi slovenske kulture

BUENOS AIRES — Na sklepnih prireditvah Dnevo slovenske kulture v Argentini v kulturnem centru San Martin v Buenos Airesu, ki sta jih pripravila društvo argentinskih Slovencev Zedinjena Slovenija in slovensko ministrstvo za kulturo, se je zbralo več kot tisoč ljudi.

Gostitelji so povedali, da tako uspele prireditve v kulturnem centru že dolgo ni bilo. Vse prireditve so bile brez vstopnine in izvajane v španskem jeziku, saj so tukajšnji Slovenci dvojezična skupnost.

V petih dnevih so Argentinci lahko spoznali bogato paleto kulturnega ustvarjanja med Slovenci in argentinskimi Slovenci. Predstavljeni so bili slovenska književnost, glasba v zgodovini, arhitektura, Plečnik in njegova šola ter likovna ustvarjalnost.

Na sklepnih slovesnostih so bili tudi podsekretar argentinskega ministrstva za kulturo Jorge Schroeder, Delfina Mitre, ena od lastnic vplivnega časnika La Nación, nekdanji argentinski predsednik Arturo Frondisi, predstavniki narodnostnih skupnosti Hrvaške, Madžarske, Litve, Ukrajine in Irske. Od argentinskih kulturnih ustvarjalcev pa je poslal brzojavko le Ernesto Sabato, avtor Junakov in grobov ter prijatelj prevajalca tega romana v slovenščino dr. Andreja Capudra.

Za argentinske Slovence so bili dnevi slovenske kulture veličasten praznik in duhovna združitev z matično domovino. Na sklepnih prireditvah so burno pozdravili besede slovenskega ministra za kulturo Boruta Šukljeta, ki so jih neposredno prenašali v dvorano. Šuklje je povedal, da je bila vsa dejavnost, ki smo ji bili priče na dnevih slovenske kulture v Argentini, dolga leta zamolčana. (STA)

Jutri v Bovcu spominsko praznovanje

BOVEC — V Bovcu praznujejo 800-letnico svoje župnije. S tem v zvezi so 20. junija v cerkvi Device Marije odprli razstavo »Sledovi bovske preteklosti«.

V tej cerkvi, ki je bila v prvi svetovni vojni hudo poškodovana, so nam na ogled kamniti rebrasti obok v prezbitteriju, freske mojstra Jerneja iz Loke iz leta 1530, tu so novi vitraži in tudi druge umetniške dragocenosti: ostanek portala nekdanje cerkve sv. Trojice v Bovcu, gotska plastika Marije Kraljice iz leta 1490, Cebejeva oljna slika sv. Štefana in še veliko zanimivih dragocenosti. Razstavo si bo mogoče ogledati vse do septembra.

Osnrednja slovesnost ob 800-letnici se bo začela jutri, 11. julija, ob 10. uri s slovesno mašo, ki jo bo vodil ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar. Somaševali bodo videmski nadškof Alfredo Battisti, celovski škof Egon Kapellari, koprski škof Metod Pirih in škof Janez Jenko. Civilni del proslave pa se bo začel po končani slovesni maši na trgu pred kulturnim domom, ko bodo odprli razstavo slikarske kolonije Rudija Kogoja.

Naslovljeno na ministra Prunka in Rupla Poslansko vprašanje v zvezi z manjšino

LJUBLJANA — Vedno bolj problematičen položaj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji bo odjeknil v ljubljanskem parlamentu. Na sedanje pereče probleme naše manjšine je namreč opozoril poslanec Zbora občin Skupščine Republike Slovenije Tomaž Pavšič, ki je naslovil na ministra za Slovence po svetu dr. Janka Prunka in ministra za zunanje zadeve dr. Dimitrija Rupla poslansko vprašanje.

Poslanec sprašuje ministra, kaj nameravata v okviru svojih pristojnosti ukreniti v zvezi s stalnim slabšanjem položaja Slovencev v Italiji. V obrazložitvi pa Tomaž Pavšič pravi: »Znano je, da se položaj Slovencev v Italiji, tudi po osamosvojitvi države Slovenije stalno slabša. V občinah, kjer prebivajo Slovenci, so večinoma bili sprejeti statuti, ki Slovincem ne priznavajo jezikovnih pravic. Izvoljeni predstavniki slovenske manjšine so celo tarča fizičnih napadov. Uničujejo se dvojezične napisne table. Pripravljen je bil deželni zakon, po katerem bi Slovenci zaradi premajhnega kvoruma ne mogli več izvoliti v deželni svet svojega svetovalca - predstavnika slovenske stranke.«

»Slovenska država,« nadaljuje poslanec, »je po ustavi dolžna posvečati skrb Slovincem v zamejstvu. Njena moralna dolžnost je tudi, da opozarja mednarodno javnost, kako se kršijo mednarodne pogodbe in človekove pravice.«

■ V okviru Piranskih glasbenih večerov bo danes, ob 21. uri nastopila v portoroškem Avditoriju Vokalna skupina Ave, ki jo vodi Andraž Hauptman in ki je na nedavnem mednarodnem tekmovanju amaterskih zborov »Cesare Seghizzi« v Gorici v kategoriji vokalnih skupin prejela zlato odličje.

Protest ribičev: zaprli bodo magistralno cesto

KOPER — V Obalnem združenju zasebnih poklicnih ribičev so sklenili, da bodo v petek, 17. julija zaprli magistralno cesto na Črnem kalu. To nam je povedal predsednik tega združenja Vojko Čok in dodal, da zdaj potekajo priprave in organizacija cestne zapore (trajal naj bi ves dan), dokončno pa se bodo o tem dogovorili na jutrišnjem sestanku v Piranu.

Razlog za cestno zaporo (nekako po francoskem zgledu) tiči v nezadovoljstvu slovenskih ribičev zaradi počasnosti pri reševanju ribiških vprašanj s strani slovenske vlade. To, da v hrvaškem morju ribolov ni mogoč in da še ni prišlo do podpisa ribolovnega sporazuma, je samo eden od problemov. Ribiče bolj skrbi neurejenost in zapostavljenost ribištva kot panoge v slovenskem gospodarstvu, oziroma pridelavi hrane. Ob vsem tem pa je zanimivo, da so se ribe tudi na slovenskem trgu pocenile (čeprav so vsi pričakovali podražitev), zaradi vse bolj konkurenčnih (nizkih) cen hrvaških rib.

B. Š.

Velike zamude in neverjetni zapleti v zvezi s prenovo Palace Hotela

Propadanje očaka portoroških hotelov

PORTOROŽ — Najstarejši portoroški hotel, ki je pomenil začetek, dolga leta pa jedro portoroškega turizma, je zaprt in propada. Zaprt ni zaradi zdajšnje krize v portoroškem turizmu (čeprav je trenutno res malo gostov v portoroških hotelih), ampak zato, ker je že zdavnaj odslužil, odgovorni pa nikakor ne znajo speljati prenove najbolj značilnega in pomembnega portoroškega objekta - simbola tukajšnje turistične ponudbe in tradicije.

Mogočno stavbo so zgradili pred natanko 90 leti in je v Sloveniji edina ohranjena hotelska stavba, zgrajena v secesijskem slogu. Kar dolga leta je bil to najbolj razkošen hotel ob Jadranskem morju, razumljivo, saj je bil grajen za potrebe dunajskega dvora in najpomembnejših avstroogrskih turistov. V piranski občini vsi dobro vedo, da bi ga morali čimprej prenoviti, toda vse ostaja le pri besedah. Še načrti so sporni. Začeli so jih pripravljati pred več kot desetimi leti. Najprej so bili za zamudo pri prenovi menda krivi Portorožani, ki so nasprotovali pretiranim posegom, predvidenim ob načrtovani

prenovi. Potem naj bi bili krivi občinski upravni organi, ki so zamujali s pripravo prostorskih načrtov in izdajo ustreznih lokacijskih dokumentacij. Toda minila so leta in o prenovi starega hotela ni ne duha ne sluha. Več kot leto dni je že, ko so v Portorožu ustanovili mešano družbo Palace International (Hoteli Palace, Casinò Portorož in italijansko podjetje iz Pescare), ki naj bi poskrbela za investicijo. Dela bi se morala začeti lani, a se niso. Izgovorov je bilo zmeraj dovolj. Zdaj, ko je Slovenija sprejeta v članstvo OZN, pa pravih ovir ne bi smelo biti več. Vse skupaj je toliko bolj čudno, ker je isto italijansko podjetje Di Vincenzo Dino et Co. skoraj istočasno kot za portoroški hotel sklepalo podobne pogodbe in načrte za gradnjo hotela v Rogaski Slatini in za prenovo ljubljanskega hotela Lev. Pri vseh treh projektih se dela niso začela. Kje so pravi razlogi za te zaplete, nam doslej še ni uspelo zvedeti. Direktor družbe z omejeno odgovornostjo Hoteli Palace Danilo Daneu nam je lahko pojasnil le, da gre pri predvideni uresničitvi načrta prenove za določena nesoglas-

ja v zvezi z rentabilnostjo naložbe. Tuji partner je pripravljen zagotoviti potreben denar, oziroma kredit, hkrati pa ne pove, na kakšen način naj bi poskrbeli za odplačilo take naložbe. Po najnovejših podatkih naj bi namreč za prenovo starega hotela Palace, v katerem bo 125 sob (približno 250 ležišč) dali veliko več od prvotno predvidenih 25 milijonov dolarjev. Že 25 milijonov dolarjev bi za prenovo takega objekta pomenilo veliko breme, kaj šele, če bi naložba terjala na primer 40 milijonov dolarjev.

Da bi hotel samo za silo preuredili, tudi ni sprejemljivo, menijo v Hotelih Palace, saj naj bi za ponovno usposobitev hotela v prvotno stanje potrebovali najmanj 21 milijonov mark. Če vse te številke držijo, je razumljivo, da so v Hotelih Palace že siti skrbi, ki jim jih prinaša star hotelski ožak in so objekt pripravljene tudi podariti, če bi se le našel kdo, ki bi ga hotel prenoviti. Portoroški turistični delavci so začeli računati, ali bi vloženi denar bilo res mogoče tudi iztržiti. Mnogi so prepričani, da ne in da bi spomeniško zaščiten objekt moral dobiti takšno ali dru-

gačno finančno pomoč (brez vračila), če bi ga hoteli prenoviti. »Tak objekt lahko prenovi katera od velikih turističnih verig, ki si z lepim objektom (v secesijskem slogu) želi ustvariti dobro ime,« komentirajo predvideno hotelsko prenovo nekateri portoroški turistični delavci.

Tako je stari portoroški hotel, ki bi lahko bil zaščitna znamka kakovosti portoroške turistične ponudbe, že nekaj let zaprt, tak pa dela vse več stroškov. Vse bolj postaja res, kar so pred leti opozarjali Portorožani (in bili zaradi tega zasmehovani), da je treba dobro premisliti o ekonomski upravičenosti naložbe in še bolje premisliti, kdo naj bi vlagal v prenovo tega objekta. Zdi se, da v Portorožu niso imeli ravno srečne roke pri sklepanju pogodb s tujim partnerjem. Morda pa bi to lahko bila dobra izkušnja in poduk, da bi se morali prenove lotiti sami. A ne samo v Portorožu, temveč sami v Sloveniji. Hotel Palace je vendarle tako pomemben turistični objekt, da bi lahko bil v ponos slovenskemu turizmu. Zdaj mu seveda ni. Mu je pa zato v sramoto!

BORIS ŠULIGOJ

Analiza DSL o krizi industrijskega sektorja »Lokalistične vizije Trsta preprečujejo rešitev krize«

Kriza tržaškega industrijskega sektorja je strukturalnega značaja, zato mora biti tudi »zdravljenje« zasnovano v tej luči. Po oceni deželnega in tržaškega vodstva Demokratične stranke levice, ki sta včeraj priredili tiskovno konferenco, na kateri sta analizirali vzroke krize in možne izhode, je sedanje stanje mogoče prebroditi le s skupnimi napor. Zaradi obsega krize, ki odločno presega mestne in pa tudi deželne okvire, se mora za izhod iz krize zavzeti italijanska vlada ob sodelovanju z deželno in seveda krajevnimi upravami: dejstvo, da sta tržaška Občina in Pokrajina še vedno brez odbora, po oceni DSL še dodatno bremeni celoten položaj. Vsekakor pa se je treba zavedati, so na tiskovni konferenci poudarili predstavniki DSL, da obrati-podjetja z državno udeležbo ne morejo in ne smejo več računati samo na »podporo iz Rima«, celoten sektor pa v kratkem čaka težka preizkušnja enotnega evropskega tržišča.

Podrobneje je stališča DSL obrazložil deželni svetovalec Ugo Poli, ki je najprej opozoril na nevarnost zatekanja v lokalizem in sklicevanja na »stalne krivice, ki jih doživlja Trst«. Prav gotovo položaj v Furlaniji-Juljski krajini ni zadovoljiv: če si za pokazatelj izberemo vpise v dopolnilno blagajno, ugotovimo, da je konec prejšnjega leta skupno število ur redne dopolnilne blagajne presegljo dva milijona, izredne pa pet milijonov in šesto tisoč ur, v tržaški pokrajini so prve prišle na skoraj sto tisoč, »izredne« pa na pol-drugi milijon.

Glede na dejstvo, da je kriza večjih obratov »potegnila« za seboj večje število manjših industrijskih in obrtniških podjetij, bi morali po Poljevem mnenju primerno pozornost nameniti tudi slednjim. In zvišanje eskomptne mere, ki sodi v okvir »reševalnih« ukrepov italijanskega

gospodarstva, je še za približno 8% zvišala finančno breme teh obratov.

Izhod iz krize je torej mogoč le na osnovi organskega načrta, ki upošteva tri bistvene točke, je še podčrtal Poli. Prvič - skupno je treba obravnavati vse obrate istega sektorja, predvsem pa proizvajalce v tesni povezavi z uporabniki; drugič - posebno pozornost in pomoč je treba nameniti malim in srednjim podjetjem, ki jih hudo prizadenejo krize »velikanov«, in končno - odmisli je treba »skrbstveno in podporno vlogo« državnih udeležev.

Prav tako pomembno pa je načeti vprašanje uspešnosti in produktivnosti, ki zadeva obrate in pa tudi javne uprave. Glede pristopa deželne uprave in državnih udeležev do industrijskega sektorja v FJK bi bilo nujno, je naglasil Poli, ko bi sklicali posebno deželno konferenco (zadnja je bila leta 1987), ki bi se je lahko udeležili vsi zainteresirani.

Nujno pa bi bilo preseči še dva vzroka: po eni strani bi se morali Tržačani končno odpovedati tarnanju in oklepanju najrazličnejših privilegijev (tako na primer plačujejo samo 50% vrednosti pitne vode, je pa zato voda toliko dražja za industrijske obrate), po drugi pa bi morala javna uprava postati učinkovitejša. Deželni svetovalec je med drugim povedal, da v deželnih blagajnah že več let leži 13 milijard lir, ki so bile že dodeljene posameznim podjetjem, ki pa jih zaradi raznih ovir še ni bilo mogoče izročiti. In ta vsota se bo v kratkem zvišala, kar pa ne bo imelo nikakršnega učinka na gospodarstvo.

Zaradi velikega pomena tega vprašanja je DSL začela kapilarno akcijo informiranja delavcev in javnosti o svojih stališčih, krizi v tržaškem gospodarstvu bo namenjeno tudi ponedeljkovo zasedanje pokrajinskega vodstva, v torek zjutraj pa bo ponovno srečanje z novinarji. (bip)

Potrjena pripravljenost na dialog SSk: Novih večin še ni na obzorju

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je na svoji zadnji seji pregledal krajevno politično dogajanje in poglobil nekatera programska izhodišča, ki naj bi usmerjala bodoče delovanje tržaške pokrajinske in občinske uprave, sicer pa je predvsem ugotovil, da so pogovori za sestavo novih večin običali na mrtvi točki. V tej zvezi je med drugim z začudenjem vzel na znanje, kot beremo v tiskovni noti s seje, da se je v preteklih dneh delegacija KD uradno sestala z delegacijo MSI, kar predstavlja vsekakor zaskrbljujočo novost.

SSk si namerava vsekakor prizadevati za to, da bi se na Tržaškem v novem zgodovinskem kontekstu, ki ga označujejo spremembe politične razmere zlasti v srednji in vzhodni Evropi, pa tudi zahteve volilcev po učinkovitejšem upravljanju, pogumneje lotili nekaterih temeljnih vprašanj, ki že dolgo čakajo na ustrezno rešitev, med temi tudi odprta vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Gre za probleme, pravi SSK v svojem tiskovnem poročilu, katerih rešitev ni mogoče več odlagati, saj neurejen položaj manjšine zastruplja odnose z večino in onemogoča plodno sožitje. Na tej osnovi SSK potrjuje svojo pripravljenost na dialog in na konstruktivno soočanje z vsemi demokratičnimi silami, kakor tudi potrjuje že večkrat izraženo pobudo po enotnejšem političnem nastopanju vseh Slovencev. Ta stališča je SSK posebno jasno zavzela že pred aprilskimi parlamentarnimi volitvami in zato z zadovoljstvom ugotavlja, da se z njo zdaj strinjajo tudi druge komponente Slovencev v Italiji.

V prejšnjih dneh pa je zasedalo tudi deželno tajništvo SSK, ki je svojo pozornost posvetilo besedilo osnutka deželnega volilnega zakona. V tej zvezi je potrdilo oceno, da gre za izredno hudo napad na pravico manjšine, da si zagotovi avtonomno zastopstvo v deželnem svetu, in to v trenutku, ko si v Evropi utira pot spoznanje o potrebi zagotovitve ustreznega predstavnitva manjšinam. SSK prejema v teh dneh številne izraze solidarnosti, o tem vprašanju je tudi južnotirolski poslanec Michl Ebner pisal predsedniku vlade Amatu.

Da bi seznanila širšo javnost o tej problematiki, je deželno tajništvo SSK sklenilo sklicati posebno novinarsko konferenco, ki bo danes ob 11.30 v dvorani Granzotto tiskovne agencije ANSA.

Z razprave na zadnji seji upravnega odbora naše glasbene ustanove Ustvariti večji interes okrog GM

Upravni odbor Glasbene matice je na svoji zadnji seji ocenil potek nedavnega občnega zbora naše osrednje glasbene ustanove in še posebej zadržal pri nekaterih poudarkih iz razprave. Potem ko je ugotovil, da se člani GM, to je starši otrok, ki obiskujejo glasbeni pouk v šolah GM, niso udeležili občnega zbora v tolikšnem številu, kot bi bilo pričakovati glede na pomembnost ustanove in probleme, ki jo težijo, so člani odbora skušali najti razloge za tako stanje. Prevladovalo je mnenje, da je vse premalo rednih stikov med starši gojencev in vodstvom šole GM in odborom samim, čeprav - kot je dejal ravnatelj prof. Grgič - so stiki med starši in posameznimi profesorji precej pogosti. Isti pomanjkljivosti gre pripisati tudi letošnji manjši obisk na zaključnih akademijah gojencev in komornih skupin v Luteranski cerkvi, kakor tudi na internih zaključnih nastopih. Rečeno je bilo še, da je bil občni zbor premalo reklamiran v javnosti, predvsem pa, da je bil časovno pre-

pozno in da bi v bodoče občni zbori morali biti vsaj v mesecu marcu, najkasneje aprilu. Tudi dejstvo, da se v slovenskih sredstvih javnega obveščanja namenja sorazmerno mnogo več prostora športni kot pa kulturni dejavnosti, je bilo omenjeno, še posebej pa je bilo podčrtano, da je v zamejskih slovenskih gospodarskih krogih premalo odzivnosti za kulturno delovanje in v tem okviru tudi za delo Glasbene matice.

Vsa ta mnenja in še druga je v povzemanju strnil predsednik upravnega odbora Adrijan Semen in poudaril, da je v vseh nekaj resnice, da pa je treba rešitve za izboljšanje razmer iskati in najti predvsem v ustanovi sami. Vsekakor pa je podprl predlog za nujen sestanek z gospodarskimi dejavniki, za vsaj dvakratletno sklicanje roditeljskih sestankov, za izboljšanje tudi drobne informativne službe v upravi šole same, kakor tudi da se je treba nemudoma sestati z vodstvi obeh zamejskih krovnih organizacij.

V zvezi z obravnavo drugih vprašanj se je upravni odbor soočil tudi z vprašanjem izvajanja decentralizacije oziroma večje pokrajinske avtonomije Glasbene matice, kar predvideva tudi novi statut v pripravi. Prav v okviru večje pokrajinske avtonomije bo, tako je bilo mnenje, tudi lažje razrešiti vprašanje združitve obeh obstoječih slovenskih glasbenih šol v Gorici (šole GM in šole »Emil Komel«), ki se v zadnjem letu, odkar je bilo vprašanje postavljeno na prejšnjem občnem zboru in v načelu tudi sprejeto, v resnici še ni premaknilo. Goriški predstavniki v upravnem odboru so bili zato povabljeni, naj se vprašanja lotijo konkretno z večjo obojestransko zavzetostjo in dialogom.

Na koncu je upravni odbor razpravljalo o drugih tekočih vprašanih predvsem glede delovanja šole v rednem šolskem letu. Rečeno je bilo še, da je v zaključni pripravi tudi gradivo za izdajo Letnega šolskega poročila, ki bo izšlo v jeseni. (jk)

Devin-Nabrežina: izstop 19 uslužbencev iz CGIL

Devetnajst uslužbencev devinsko-nabrežinske občine je pred dvema dnevoma najavilo svoj izstop iz sindikata javnih uslužbencev CGIL. Svojo odločitev je motiviralo z zapletom uvajanja novega zakona o javnih uslužbencih v devinsko-nabrežinski občini, češ da naj bi sindikat CGIL zavrl pogajanja za uvedbo novih norm.

Nove norme predvideva dekret predsednika republike št. 333 iz leta 1990. Po teh normah bi morali najprej pregledati, kakšno je dejansko stanje osebja v posameznih javnih upravah, zatem pa prilagoditi sedanje stopnje kvalifikacij novim (na primer: voznik tovornjaka smetarske službe, ki je imel doslej 4 stopnjo kvalifikacije, bo po novih normah pridobil eno stopnjo, kar se bo seveda poznalo pri njegovi plači). Sindikat CGIL je že večkrat zahteval od Občine, naj upošteva nove norme, pri čemer je striktno ponavljal, da gre vštric s prekvalifikacijami tudi pregledati dejansko stanje osebja. Na sestanku konec maja sta predstavnika CGIL ustno pristala na načelni sporazum, ki naj bi zaobjemal obe točki, mesec kasneje pa je uprava pripravila le načrt za prilagoditev kvalifikacijskih stopenj. To je izvalo protest vodstva sindikata javnih uslužbencev CGIL, ta protest pa ni bil po godu delu uslužbencev, ker naj bi po njihovem mnenju prizadel tiste uslužbence, ki bi jim morali zvišati kvalifikacijsko stopnjo (in s tem tudi plačo). Zato naj bi tudi izstopili iz sindikata.

CGIL ob tem meni, da uslužbenci sploh ne bodo prizadeti, ker je zakon retroaktiven in bodo zato prejeli zaostale prejeme vse od dne 1. oktobra 1990 dalje in povrh še obresti za zakasnjeno izplačilo. Sindikat je vsekakor sklical skupščino z javnimi uslužbenci devinsko-nabrežinske občine, na kateri bodo skušali razvozlati zapleteno situacijo.

odprta tribuna

Prekiniti škodljivo strankarsko tekmo v slovenski manjšini

Po ponedeljkovi seji tržaškega pokrajinskega sveta je mogoče tvegati trditev, da se dobršen del političnih sil zaveda, če drugače ne, vsaj groteske, ki jo predstavlja brezumno nasprotovanje slovenščini, kakršnemu smo bili priče na prvem sestanku občinskega in pokrajinskega sveta. Slovenski svetovalci so v drugo le prišli do besede, pa čeprav samo v uvodnem pozdravu. Naj bo ta rezultat še tako skromen, ne gre ga podcenjevati, obenem pa gre priznanje našim izvoljenim predstavnikom, da so, očitno ne brez dogovora in skupnih naporov, za silo prebili led. Če bo do podobnega premika prišlo tudi na občini, bo za sestavo odborov kakšna možnost več.

Vtis je, da na položaj vse bolj vpliva nezadržno odštevanje dni, ki so še na razpolago. Časa je še za dober mesec, vendar ta trenutke ni otipljivih znakov za pozitiven razplet, kajti stranke nekdanje skrhane večine se po volilnem potresu večinoma obnašajo podobno, kot so se med samo volilno kampanjo: nobene stvarne razprave o programih, zato pa toliko več križnih vetov, obračunavanja po tajništvih in utečinih kuloarskih spletk, ki od nekad delajo politiko tako antipatično v obeh ljude. Od časa do časa pa pronicne v javnost kakšen »ocvir« o tem, kdo naj bi bil župan in katera koalicija bi bila možna.

Račun s koalicijami je težak, pa ne toliko zaradi volilnega izida samega, kolikor zaradi logike, po kateri naj bi se sklepale možne upravne koalicije. Pri večinskih strankah gre za isti princip medsebojnega apriornega izključevanja, ki je že povzročil upravno paralizo, zaradi katere so predčasne volitve sploh bile. Da bi se v tedanjih emergentnih pogojih vabilo k sodelovanju tudi stranke iz vrst opozicije pa je bilo za bolne tržaške razmere preveč.

Kakšnega spametovanja v tem smislu še ni videti. Volilni rezultat je naplavlil na površje zaenkrat še nejasno severno ligo in okreplil misovce, stranke nekdanje večine pa kvečjemu postavil pred komplikacijo, ko nihče ni dovolj močan, da bi drugim lahko kategorično postavljali pogoje. Okrepljeni desničarski val z misovci in Listo za Trst očitno računa prav na to, zato bo krivec za pogubne premike v desno vsakdo, ki se je pripravil še nadalje udinjati temu pritisku. Možne variante nikakor niso spodbudne, bodisi da pride do sredinsko-desne koalicije s protislovensko hipoteko, bodisi da se volitve zaradi nesposobnosti dogovora ponovijo. Misovcem je za upravljalnost v sedanjih pogojih kaj malo mar, novih volitev si najbrž celo želijo, saj bi povsem logično iskali novega konsenza s tem, da bi na Sama Pahorja cinično kazali kot na dežurnega krivca. Naj bo ta scenarij še tako primitiven, ima vendar svojo žalostno logiko, če ne bo pripravljenosti za drugače rešitve.

Klavrni »premier« tržaškega pokrajinskega in občinskega sveta sta bili dovolj zgovoren prikaz patološkega stanja, ki ga bo težko preseči brez poslušanja za preteče nevarnosti v okoliščinah, ki objektivno lahko koristijo le prikritim in odkritim zagovornikom teže »čim slabše, tem bolje«. Izolacija nacionalističnega bloka je na papirju možna, tako kot je bila tudi že pred volitvami. Vladne stranke s krščansko demokracijo na čelu bi se morale zavedati, da lahko samo še dalje izgubljajo, če ne bodo pripravljene tvegati odločnih preokretov z iskanjem širokih koalicij od sredine na levo, s skupnim imenovalcem, ki bi moral biti najmanj »prenehanje špekulacij z manjšinskim vprašanjem«. Bolj realistično in trezno izhodišče za skupno upravno platformo si je težko zamišljati, saj že slepec vidi, da se v Trstu povsem umetno in strumentalno vse začneja in končuje s tem vprašanjem. Alternativa streznitvi je samo večni špetir, ob katerem se neha vsakršna razprava o reševanju krize, perspektivah, razvoju, Evropi in podobnem.

Izvoljeni slovenski svetovalci v obeh upravnih telesih imajo izjemno težko nalogo. Predstavljati si je treba položaj, v katerem te za zidkom čakajo, kdaj boš po predvidenem scenariju z uporabo materinščine »skalil odnose«, da bodo stolpci časopisov polni tega špekakla, ki je tržaškim nacionalistom ob pomanjkanju drugih argumentov potreben kakor kruh. Samo Pahor po tej umazani logiki nikakor ne sme iz ospredja in ga je bilo treba nekaj dni po klavrni predstavi v občinskem svetu še zahrbtno udariti, da v očeh Tržačanov ja ne bi slučajno izgubil na negativni popularnosti.

Vsi slovenski svetovalci, neglede na stranko kateri pripadajo, potrebujejo v tem neznosnem položaju solidarnost naše javnosti, predvsem pa je več kot očitna potreba po njihovem skupnem dogovarjanju in nastopanju, kajti poskusi, da bi manjšinsko vprašanje degeneriralo, bodo stalno na dnevnem redu. Razlog za prisotnost slovenskih svetovalcev v izvoljenih telesih namreč sega mnogo dlje od simboličnega manifestiranja za slovenski jezik, gre za to, da na področju manjšinskih pravic tudi nekaj konkretnega dosežejo. To pa ni vprašanje enega sestanka, ki se ob predvidljivem cviljenju fašistov lahko konča z boljšim ali slabšim izidom, gre za problem, ki nedvomno zahteva skupno dolgoročno strategijo, to pa je naloga, ki zadeva našo skupnost v celoti. Zato je več kot na mestu apel, da se strankarska tekma med Slovenci, brez vsakršnega sprenevedanja umakne z dnevnega reda. Če kdaj, je to življenjsko potrebno prav v tem trenutku. Preseganje strankarskih razlik je za našo skupnost tem nujnejše, ko se v deželnem svetu načrtuje osnutek volilne zakonodaje, po katerem bi bile za izvolitev Slovencev bistveno manjše možnosti. Deželne volitve bodo naslednje leto, kar pomeni da je treba pogovore med različnimi komponentami Slovencev začeti zdaj in ne mesec pred volitvami, kar bi bilo kot že v preteklosti zgolj demagoško, predvsem pa nepozno.

DUŠAN UDOVIČ

OD 7. JULIJA DO 29. AVGUSTA

**TRADICIONALNA
POLETNA PRODAJA**

KRZEN VISOKE MODE

S 20-30-40-50% POPUSTA

za plačila v gotovini ali na obroke do decembra

Nespremenjene cene za shranjevanje krzen
do 15. septembra

PELLICCERIA
Godina

Trst - Ul. Carducci 14

Poročevalec Borut Pahor je bil včeraj na obisku v Trstu Slovenski parlament bo proučil položaj slovenske manjšine v Italiji

Zunanjepolitična komisija slovenskega parlamenta se bo na torkovi seji ukvarjala s trenutnim položajem in s problemi, s katerimi se sooča slovenska manjšina v Italiji. Poročevalec v komisiji bo poslanec Borut Pahor, na zasедanju pa so vabljeni tudi predstavniki manjšine, ki so sicer redni gostje na tovrstnih skupščinskih sejah. Torkovo zasédanje bo nedvomno zanimivo in koristno. Italija je aprila dobila nov parlament, pred kratkim pa tudi novo vlado, zato je nujno potrebno, da manjšina izdela skupna stališča glede osnutka zaščitnega zakona, Slovenija pa bo morala po svojih močeh pritisniti na Rim, naj spoštuje ustavne obveze do Slovencev v Italiji. Manjšina pa se sooča tudi s celo vrsto drugih odprtih vprašanj (od rabe jezika v javnosti do novega deželnega volilnega zakona), do katerih mora biti matica še kako občutljiva.

Da se približe seznanji z realnim položajem manjšine, se je včeraj dopoldne na generalnem konzultu republike Slovenije posl. Pahor srečal z zastopstvom naše skupnosti. Srečanje je bilo skoraj izključno informativnega značaja, tako, da si je gost iz Slovenije, kljub različnim poudarkom in tonom, ki so jih manjšinski predstavniki dali posameznim temam, na koncu najbrž ustvaril kolikor toliko jasno sliko o trenutni situaciji naše skupnosti, ki na splošno ni rožnata. Sestanka s Pahorjem so se udeležili Miloš Budin, Klavdij Palčič, Samo Pahor, Ivo Jevnikar, Viljem Černo, Sergij Lipovec in Ravel Kodrič.

Če povzamemo glavne točke iz razprave moramo izpostaviti dejstvo, da so se vsi strinjali, da mora Republika Slovenija, kot doslej, od blizu spremljati položaj manjšine in si prizadevati, da bo to vprašanje stalno prisotno v bilateral-

nih odnosih med Ljubljano in Rimom. Zunanjepolitična komisija slovenskega parlamenta, naj se torej znova zavzame za evropsko raven manjšinske zaščite in naj dvigne glas proti vsakršnemu poskusu kratenja ali omejevanja že priznanih narodnostnih pravic. Med problemi, o katerih je tekla debata, je izstopal predlog deželnega volilnega zakona, s katerim se bo prihodnji teden ukvarjala deželna skupščina. Vsi so soglašali, da ne gre za volilno reformo -kot hočejo zakon predstaviti nekateri- ampak za poskus dveh največjih strank (KD in PSI), da še dodatno utrdita oblast na deželni ravni in to na škodo manjših strank, ki bi pravzaprav izginile iz deželnega sveta. Če bi prevladala stališča pristojne svetovalske komisije, bi iz deželnega sveta gotovo izginila tudi stranka Slovenske skupnosti, na tehtnici pa je predvsem načelo, da mora zrela demokracija zagotoviti izvoljeno predstavništvo narodnih manjšin. To je problem, ki ne zadeva samo Deželo, a se bo v kratkem postavil tudi za parlament, zato se morajo čimprej sporazumeti za usklajena stališča o tem problemu, da jutri ne bo mogoče za vse skupaj prepozno.

Posl. Pahor je poslušal tudi stališča o spornem vprašanju rabe slovensčine predvsem v tržaških izvoljenih telesih, o načrtovani »preureditvi« gorskih skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini in še o nekaterih drugih vprašanjih našega vsakdana. O vsem tem bo -kot rečeno- tekla beseda v torek dopoldne v slovenskem parlamentu.

Na sliki (foto Magajna) včerajšnji sestanek na sedežu konzulata republike Slovenije v Trstu.

Včeraj se je začelo Gledališče za otroke V Miljah okrogla miza »Otroci in informacija«

Včeraj se je v Miljah začel 15. festival Gledališče za otroke - Teatro ragazzi. Na osrednjem miljskem trgu, v gledališču Verdi, na drugih manjših trgih in v otroškem vrtcu so gledališke skupine izvedle prve predstave, ki so privabile lepo število gledalcev.

Osrednji dogodek današnjega drugega dne bo okrogla miza na temo Otroci in informacija, na kateri bodo svoja mnenja o odnosu med otrokom in televizijo (največ informacij izvejo prav iz tega medija) iznesli odgovorni urednik TG3 Sandro Curzi, vodja televizijske oddaje za otroke in novinar Fabio Cortese, jezikoslovka Alda Cortese, pedagog Marco Dallari, didaktični ravnatelj Mauro Sbordoni in pediater Franco Panizzon.

Med današnjimi predstavami naj omenimo večerni nastop Bande Osiris na Trgu Marconi ob 21.30. Dopoldne bo v dvorani Roma predstava iz ciklusa Stregagatto: skupina Giallo mare minimal teatro bo nastopila v delu Boccascena

(oder). Popoldne bo La Contrada ponovila predstavo Labod zalepi. Jutri bo v miljskem kulturnem centru predstavitev pobude Milje, predstave, otroci. Gre za nov načrt, za dejansko reureditev miljskega poletnega festivala, da bi bolje odgovarjal zahtevam in potrebam otrok v 90 letih. Načrt bo predstavil posl. Willer Bordon.

Popoldne ob 18. uri bo skupina Ruotalibera teatro v gledališču Verdi predstavila delo Rdeči čevlji, v Ul. Pancera pa bo tržaška La Contrada predstavila Anderssonovo pravljico Srebrni novčič.

Jutrišnji dan se bo zaključil s tretjo in zadnjo predstavo na Trgu Marconi: ameriški mimik, glasbenik in klovn jango Edwards bo predstavil antološki izbor iz svojih predstav.

Na sliki včerajšnja predstava v Miljah.

† Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil naš dragi oče in nono

Angel Lavriha

Datum in uro pogreba bomo sporočili naknadno.

Žalujoci žena Angela, sin Ivan in hči Boži z družino.

Dolina, 10. julija 1992

† Zapustila nas je naša nepozabna mama

Marija Legiša vd. Pieri

v starosti 91 let

Pogreb bo danes, 10. t. m., ob 11. uri iz mrtvašnice v Nabrežini v cerkev v Mavhinje.

Žalujoci: sinova Alojz in Bruno, hčere, zetjé, svakinja, vnuki in pravnuki ter ostali sorodniki.

Cerovlje, Sesljan, Vižovlje, Tržič, 10. julija 1992

Ob smrti drage Marije Legiša vd. Peric sočustvuje s prizadetimi svojci

ŠKD Cerovlje - Mavhinje.

Bivši sošolci osnovne šole izražajo iskreno sožalje Draženu ob izgubi dragega Edija.

10. 7. 1991 10. 7. 1992

Justina Jurkič por. Petkovšek

Živiš v nas, ki smo te imeli radi.

SVOJCI

Trst, 10. julija 1992

TAR zavrnil volilni priziv Severne lige

Deželno upravno sodišče (TAR) je včeraj zavrnilo priziv Severne lige zoper sodelovanje gibanja Lega giuliana na nedavnih upravnih volitvah. Utemeljitev razsodbe bo znana šele v prihodnjih dneh. Lega giuliana, ki združuje nekdanje independentiste, ni izvolila svojih predstavnikov v občinski in pokrajinski svet, a le nekaj zastopnikov v rajonske svete.

Pristaši Bossijevega gibanja so predložili priziv, ker bi morala Lega giuliana po njihovem mnenju za sodelovanje na občinskih in pokrajinskih volitvah zbrati ustrezno število (tisoč pesto) podpisov, česar pa ni naredila. To gibanje je namreč predložilo simbol nekega avtonomističnega gibanja iz Piemonta, ki je na zadnjih političnih volitvah izvolilo enega senatorja. Severna liga je od TAR zahtevala razveljavitev junijskih tržaških volitev, upravni sodniki pa so ugotovili, da glede predstavitve simbola Lega giuliana ni prišlo do nepravilnosti.

Severna liga je kasneje vložila priziv tudi proti Listi za Trst, češ da tudi sama ni zbrala ustreznih podpisov za sodelovanje na upravnih volitvah. Deželna zakonodaja pa pravi, da stranka, ki ima zastopnike v deželni skupščini, ni dolžna predložiti podpisov za sodelovanje na krajevnih volitvah. TAR bo o tem drugem prizivu sklepal predvidoma konec meseca.

V parlamentu resolucija SKP o krizi v tržaški industriji

Po sredinem obisku predsednika senatorjev Stranke komunistične prenove Lucia Libertinija v Trstu, med katerim se je srečal z delavstvom tukajšnjih industrijskih obratov, ki jih pesti huda gospodarska kriza, je SKP vložila v senatu resolucijo, v kateri zahteva, naj se država aktivno zavzame za preobrnitev sedanjega težavnega položaja tržaške industrije.

V resoluciji senatorji SKP Libertini, Cossutta, Crocetta, Lopez, Dionisi in Vinci uvodoma omenjajo sedanjo težko gospodarsko situacijo v

Trstu. Poleg vprašanja škedenjske železarne so v dokumentu omenjeni še drugi tržaški industrijski poli, ki jih pesti kriza. V prvi vrsti Tovarna velikih motorjev in Arzenal sv. Marka. Vodstvo TVM je pred kratkim napovedalo, da se namerava v kratkem »znebiti« kakih sto uslužbencev od skupnih 1.800, za nadaljnjih 400 pa je ohranitev delovnega mesta vprašljivo. Ladjedelnica sv. Marka preživlja krizo, ker vodstvo objekta ni sposobno dobiti dela za preosnovno ladij, še več, hoče »razprodati« del objektov zasebnikom.

V resoluciji SKP zahteva sklicanje letne deželne konference o državnih soudeležbah v naši deželi, kot to predvideva zakon. Zadnje tovrstno konferenco so izvedli pred štirimi leti! Nadalje zahteva soočenje med ministrstvom za industrijo, ministrstvom za državne soudeležbe, ministrstvom za prevoze in trgovinsko mornarico in sindikati, da bi čimprej sprejeli vse potrebne ukrepe za rešitev industrijskih vprašanj Trsta. SKP zahteva takojšnje imenovanje izrednih komisarjev za vodenje škedenjske železarne. Obenem tudi preosnovno tukajšnjega sedeža RAI glede priprave novih programov in televizije v slovenskem jeziku. SKP zahteva tudi, naj parlament do 15. oktobra pripravi poročilo o analizi tržaškega gospodarstva.

Srečanje DSL in PSI

V Nabrežini so se sinoči srečali predstavniki slovenskih komponent DSL in PSI. Do pogovora je prišlo na pobudo deželnega svetovalca DSL Miloša Budina in v okviru dvostranskih stikov, ki jih bosta obe komponenti imeli v teh dneh z drugimi političnimi silami. Na sinočnjem srečanju je bil govor o odprtih vprašanjih, ki zadevajo slovensko manjšino s posebnim ozirom na izid zadnjih volitev na Tržaškem ter na deželni volilni zakon, o katerem te dni razpravljajo v deželnem svetu.

Od jutri v Bazovici Partizanski shod ob 20-letnici obstoja TPPZ Pinko Tomažič

Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič prireja v sodelovanju z borčevsko organizacijo VZPI-ANPI partizanski shod. Prireditev bo v Bazovici, začela se bo jutri, trajala pa bo do ponedeljka.

To bo 19. shod; sicer bi lahko bil že 20., kolikor let tudi že obstaja zbor, in prav to obletnico bodo člani TPPZ P. Tomažič s tem shodom praznovali. Lani je namreč shod odpadel zaradi političnih dogodkov v matični domovini.

Tokratni shod posveča partizanski zbor stoletnici rojstva maršala Tita, stratega, diplomata in bojevnika, ki ga je svet spoštoval, tudi kot glavnega predstavnika neuvrščenih držav. Upošteval pa je tudi, da je uspešno vodil štiriletni boj proti nacifašizmu, glavnemu sovražniku demokratičnega sveta in njegovih težnj po svobodi.

Shod pa bo posvečen tudi 20-letnici ustanovitve zbora, ki je v tem času imel na stotine nastopov doma in v tujini, vselej pa je gojil partizansko in borbeno pesem vseh narodov sveta in s svojo pesmijo vedno naglašal ideale svobode, miru in mirnega sožitja.

Prireditev se bo začela jutri na prostoru Gospodarske zadruge v Bazovici. Osrednja prireditev bo v nedeljo z začetkom ob 18. uri. Slavnostna govornika bosta dolgoletni politični delavec in udeleženec partizanskega boja Mitja Ribičič. Za njim bo v italijanščini spregovoril vsedržavni podpredsednik VZPI-ANPI Tino Casali.

V kulturnem programu bosta nastopila »slavljenec« zbor Pinko Tomažič s programom partizanskih in borbenih pesmi vseh trpečih in še vedno v vojno viхро vpetih narodov in godba na pihala Viktor Parma iz Trebč.

Organizatorji pričakujejo številne goste iz vseh krajev naše dežele in iz matične domovine. Vsak večer bosta igrala ansambla Furlan in Taims Adria kvintet.

Za pijačo in jedačo bo dobro poskrbljeno. Organizatorji si samo želijo, da bi bila udeležba na tokratnem shodu res množična, kar bi dalo proslavi dveh pomembnih obletnic še poseben pečat.

NEVA LUKEŠ

Delavci železarne prejmejo danes junijske plače

Uslužbenci škedenjske železarne bodo danes prejeli junijske plače. To je edina, a zato toliko bolj pomembna sveža vest o krizi škedenjskega obrata. Z izplačilom junijskih mezd se bo vodstvo podjetja držalo sporazuma, ki ga je bilo podpisalo 1. julija na tržaški prefekturi. Takrat je obljubilo, da bo zaostalo plačo poravnalo do petka, 9. julija.

Izplačilo junijskih plač je za delavstvo nedvomno pozitivno dejstvo. Ob tem pa ostajajo odprta še številna druga vprašanja; med temi tudi število vpisanih v dopolnilno blagajno. Tega vprašanja niso rešili niti na srednjem sestanku na sedežu Združenja industrijev tržaške pokrajine.

Praznik kriških 60-letnikov

Kriški šestdesetletniki nadaljujejo tradicijo skupnih srečanj. Za družabno snidenje so tokrat izbrali počitniški Jesolo, kjer je ob glasbi in veselem razpoloženju zadonela tudi slovenska pesem. Srečanja so se udeležili tudi domačini in domačinke rojeni leta 1933. Izlet v Jesolo bo ostal v vseh udeležencih (na sliki) v res lepem spominu.

Izlet borčevskih združenj na Pokljuko

Borčevsko združenje VZPI-ANPI, Vsedrjavno združenje bivših deportirancev in nacističnih taborišč in Vsedrjavno združenje političnih preganjancev, organizirajo prihodnjo soboto, 18. t.m., skupni izlet na Pokljuko, v počastitev 50-letnice ustanovitve prvih partizanskih brigad in divizij v Sloveniji, ki sovpada z datumom 18. julij.

Na Pokljuko se bodo udeleženci podali z avtobusi, ki bodo odpeljali ob 7.30 s Trga Oberdan. Cena vožnje, v kateri je vključeno tudi kosilo, znaša 40.000 lir.

V programu, ki bo obsegal govore in recitacije, bo nastopil tudi TPPZ. Vpisovanje poteka v Ul. Crispi 3 - telef. 730306, kjer dobijo zainteresirani tudi vse informacije.

gledališča

FESTIVAL OPERETE ROSSETTI
Danes, 10. t. m., ob 20.30 bo na sporedu druga predstava operete Richarda Rodgersa OKLAHOMA. Dirigent David Allen, režiser Jeffrey Dunn.
Ponovitev jutri ob 20.30.
Prodaja vstopnic pri blagajni Festivala na trgu Unità (tel. 367816 - 369485) od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 19.00.

SSG - Predstave na prostem
Slovensko stalno gledališče gostuje s komedijo Carla Goldonija **PREBRISANA VDOVA** danes, 10. t. m., v Nabrežini; jutri, 11. t. m., v Zgoniku; v ponedeljek, 13. t. m., v Mavhinjah; v torek, 14. t. m., v Zabrežu in v sredo, 15. t. m., v Dolini. Pričetek predstav je ob 21. uri.

FESTIVAL TEATRO RAGAZZI MLADINSKO GLEDALIŠČE MILJE
Jutri, 11. t. m., ob 18. uri bo v gledališču Verdi skupina RUOTALIBERA TEATRO iz Rima predstavila delo »Scarpette rosse«.

V ul. Pancera bo ob 19. uri gledališče LA CONTRADA predstavilo Andersenovo pravljico »La monettina d'argento«.
Na trgu Marconi bo ob 21.30 nastopil ameriški mimik JANGO EDWARDS.

koncerti

Festival operete
V ponedeljek, 13. t. m., ob 20.30 bo na Trgu Unità v sklopu Mednarodnega festivala Operete KONCERT tržaške godbe na pihala G. Verdi, ki bo pod vodstvom Lidiana Azzoparda izvajala Suppejeve, Straussove, Stolzove, Kalmanove, Leharjeve, Kernove, Gershwinove skladbe.

razstave

V TK galeriji je na ogled razstava DEMETRIJA CEJA.

V kavarni Caffè degli specchi je na ogled razstava kraških pokrajinskih slikarke LILI LUPIERI. Razstava bo odprta do 13. septembra.

V galeriji Fine Art Room - Ul. della Guardia 16 — je na ogled razstava slikarja Igorja STEPANČIČA.

V galeriji Muzeja Revoltella v Ul. Diaz 27 je na ogled razstava "Od Canove do Burrija - Muzej se predstavlja".

Na sedežu Turistične ustanove v Sesljanu je odprta razstava "Karikature" Giovannija DUIZA, ki bo trajala do 31. t. m. po običajnem urniku.

Na sedežu Turistične ustanove v ul. S. Nicolò 20 razstavlja ALFREDA CHALVIEN. Razstava bo odprta do 30. t. m.

V župnijskem središču v Cavallicc (Videm) je od 14. t. m. odprta razstava UMETNOST TKANJA, na kateri je med drugimi prisotna s svojimi tapiserijami MAGDA TAVČAR.

V ateljeju kiparja Benedettija v Čedadu bodo jutri, 11. t. m., v okviru Mitelifesta, odprli razstavo tapiserij "Poklon Moravske". Razstava bo odprta 31. t. m. S svojimi deli je prisotna tudi Magda TAVČAR.

Kulturni center Srečka Kosovela Sežana
vas vabi danes, 10. t. m., ob 21. uri v amfiteater KC
gostuje
KAZALIŠTE KOMEDIJA IZ ZAGREBA ANSAMBEL MUSICAL MUSICAL
Odlomke iz operet in musicalov bodo peli in igrali:
Sanda Miladinov - Langerholz
Nevka Petković - Sobjeslavski
Nada Abrus
Boris Pavlenič
Richard Simonelli
klavirska spremljava:
Petko Mlinac - Kantardijev
V primeru slabega vremena bo predstava v dvorani KC

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
Carlo Goldoni
PREBRISANA VDOVA
Režija Meta Hočevar
PREDSTAVA NA PROSTEM
Danes, 10. t. m., ob 21. uri
NABREŽINA - igrišče Sokola

včeraj - danes
Danes, PETEK, 10. julija 1992
AMALIJA
Sonce vzide ob 5.26 in zatone ob 20.54 - Dolžina dneva 15.28 - Luna vzide ob 17.29 in zatone ob 1.35.
Jutri, SOBOTA, 11. julija 1992
OLGA
PLIMOVANJE DANES: ob 2.01 najnižja -40 cm, ob 8.58 najvišja 11 cm, ob 13.09 najnižja -1 cm, ob 19.16 najvišja 37 cm.
VREME VČERAJ: temperatura zraka 25,8 stopinje, zračni tlak 1014,2 mb ustaljen, veter 18 km na uru severovzhodnik, vlaga 46-odstotna, nebo rahlo oblačno, morje razgibano, temperatura morja 22,2 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Paolo Godnich, Valentina Mila, Ilaria Bacchetti, Chiara Musizza, Fabio Cociancich.
UMRLI SO: 74-letni Renato Bertocchi, 66-letni Mario Martini, 65-letni Vincenzo De Luca, 59-letni Vitaliano Venier, 61-letna Maria Iacone, 80-letna Antonisa Vidonis, 85-letna Adelina Parovel, 94-letna Clelia Elia.

SLUŽBA LEKARN
Od ponedeljka, 6. julija, do nedelje, 12. julija 1992
Normalen urnik lekarn:
od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30
Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Ul. Roma 15, Ul. T. Vecellio 24, Lungomare Venezia 3 (Milje).
NABREŽINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Ul. Roma 15, Ul. T. Vecellio 24, Ul. S. Giusto 1, Lungomare Venezia 3 (Milje).
NABREŽINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.
OPČINE - Trg Monte Re 3/2 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOČNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30.
Ul. S. Giusto 1 (tel. 308982).

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM TEL. 350505 - TELEVITA

URAD ZA INFORMACIJE KZE
Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka ob 8. do 13. ure - tel. 573012.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

OBČINA REPENTABOR
vabi na
30. RAZSTAVO TERANA IN POKUŠNJO DOMAČIH BELIH VIN
11. in 12. julija 1992
Jutri, 11. julija, ob 18.30 otvoritev vinske razstave, nagrajevanje najboljših razstavljenih vin, odprtje kioskov na Mouzarju; od 20.30 do 0.30 ples z ansamblom Lojze Furlan.
V nedeljo, 12. julija, ob 8. uri mednarodni balinarski turnir v organizaciji Balinarske sekcije Kraški dom in pod pokroviteljstvom Občine; ob 9. uri ex tempore za otroke iz vrtca in za osnovno ter srednješolsko mladino; ob 17. uri odprtje kioskov; ob 18. uri nastop Tržaške folklorne skupine Stu ledi; od 20. do 0.30 ples z ansamblom Venera.

razna obvestila

Solidarnostni odbor poziva širšo javnost, da prispeva za pomoč beguncem iz BiH. Zbrana sredstva bodo izročena Rdečemu križu Slovenije, ki se na vse bolj dramatičen način sooča s problemom številnih beguncev. Finančne prispevke je mogoče nakazati pri sledečih slovenskih denarnih zavodih: Tržaška kreditna banka, Hranilnica in posojilnica Opčine ter Hranilnica in posojilnica Nabrežina.

Zveza slovenskih kulturnih društev Trst obvešča, da so uradi odprti po letnem urniku, in sicer: v ponedeljek, sredo in petek od 8.30 do 15.30; v torek in četrtek od 8.30 do 15.30 in od 16.00 do 18.00.

Zveza slovenskih kulturnih društev Trst - še danes, 10. julija, je možna rezervacija abonmajev za gledališko sezono 92/93 Primorskega dramskega gledališča - Nova Gorica. Informacije in prijave tel. (040) 635626.

Sklad Mitja Čuk prireja tudi letos KROŽEK LATINSČINE za srednješolce, ki nameravajo na klasični, znanstveni ali pedagoški licej. Vse informacije dobite vsak dan (razen ob sobotah in nedeljah) med 8.30 in 13.30 do 13. julija letos v uradih Sklada, Narodna ul. 126, Opčine, tel. 212289.

Občina Devin-Nabrežina razpisuje javno selekcijo za enoletno namestitev dveh uslužbencev s kvalifikacijo knjigovodje - 6. funkcionalna kvalifikacija. Prošnje je treba predložiti na prostem papirju najkasneje do jutri, 11. 7. 1992. Za morebitna pojasnila se zainteresirani lahko obrnejo na Urad za osebje Občine Devin-Nabrežina.

Uprava Občine Zgonik obvešča, da bo občinska knjižnica v Saležu odprta v juliju in avgustu samo ob torkih od 16. do 19. ure.

KD Lonjer-Katinara prireja tudi letos OTROŠKI POLETNI CENTER in sicer od 24. do 29. avgusta v društvenih prostorih v Lonjerju. Vpisovanje in informacije na tel. št. 910178 v večernih urah.

ŠZ Sloga organizira od 30. julija do 2. avgusta turnir v beach volleyu (odbojka na plaži) na nogometnem igrišču v Trebach. Informacije in vpisovanje ekip do petka, 17. julija, v čistilnici »Roiano«, Ul. Barbariga 5, tel. 414142, vsak dan od 8.30 do 18. ure. Vsak večer bo zabava s plesom in specialitete na žaru.

Skupina Sončni žarek pod pokroviteljstvom Zadravnega centra za socialno dejavnost prireja za predšolske in osnovnošolske otroke od 31. 8. do 11. 9. poletni center v Brojenci pri Križu (ob morju). Informacije in vpisovanja na tel. št. 360324 ali osebno na sedežu zadrave v Ul. Cicerone 8/B v uradnih urah.

Urniki odhoda in prihoda šolabusa v poletni center v Nabrežini od 20. do 31. julija: Medjvas 7.30 - 13.35, Štivan 7.35 - 13.33, Devin 7.40 - 13.30, Sesljan 7.45 - 13.25, Vižovlje 7.48 - 13.20, Cerovlje 7.52 - 13.15, Nabrežina Kamnolomi 8.00 - 13.05, Slivno 8.05 - 13.00, Trnovca 8.10 - 12.53, Praprot 8.15 - 12.50, Šempolaj 8.18 - 12.48, Nabrežina Postaja 8.23 - 12.45. Urnik društvenega kombija: Prosek 8.00 - 12.45, Križ 8.10 - 13.00.

ZSKD, Društvo zamejskih likovnikov in združenje Lupusinfabula prireja od 24. do 29. avgusta letos. Informacije in prijave ZSKD, Ul. sv. Frančiška 20, tel. (040) 635626 (vsak dan razen ob sobotah).

Slovenska kulturno-gospodarska zveza obvešča člane Glavnega odbora SKGZ, da bo seja v ponedeljek, 13. julija 1992, ob 19.30 v Domu Alberta Sirka v Križu z naslednjim dnevnim redom: izvolitev predsednika Glavnega odbora, predsednikovo poročilo in predstavitev kandidatov za Izvršni odbor, razprava, izvolitev Izvršnega odbora in razno.

izleti

Sindikat SPI CGIL iz Devina-Nabrežine organizira jutri, 11. julija 92, izlet v Val Pesarino. Za informacije telefonirati na št. 200007.

SPDT prireja v nedeljo, 12. t. m., enodnevni avtobusni izlet na Koroško z vponom na Königstuhl v gorski skupini Nockberge. Odhod izpred sodne palače na Trgu Ulpiano ob 5. uri in ob 5.20 s trga v Sesljanu. Vpisovanje na ZSSDI, tel. 635627.

čestitke

Danes praznuje rojstni dan MARJAN SPETIČ. Vse najboljše in obilo zdravja in sreče v domačem krogu mu želita mama in oče.

Mladinski odsek SPDT čestita svoji članici KATJI VOLPI ob uspešno opravljeni diplomi v blagoznanstvu na goriški fakulteti.

SKD SLAVEC RICMANJE-LOG
vabi na jubilejno
20. ŠAGRO NA ŽREBČEVEM
10., 11., 12. in 13. julija 1992
SPORED: danes, 10. t. m., ob 17. uri odprtje kioskov, od 20.30 ples z ansamblom Furlan; jutri, 11. t. m., ob 16. uri odprtje kioskov, od 20.30 ples z ansamblom Krt; v nedeljo, 12. t. m., ob 15. uri odprtje kioskov, ob 18.30 kulturni program, od 20.30 ples z ansamblom Krt; v ponedeljek, 13. t. m., ob 17. uri odprtje kioskov, od 20.30 ples z ansamblom Pomlad.

kino

ARISTON - 21.30 Cape Fear, r. Martin Scorsese, i. Robert De Niro, Nick Nolte, Jessica Lange.
EXCELSIOR - 18.45, 20.30, 22.15 Cosi fan tutte, r. Tinto Brass, □□
EXCELSIOR AZZURRA - 18.15, 20.10, 22.00 Anestesia letale.
NAZIONALE I - 16.20, 18.20, 20.15, 22.15 Point Break, i. Patrick Swayze, Keanu Reeves.
NAZIONALE II - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 Vite perdue.
NAZIONALE III - 17.00, 18.40, 20.30, 22.15 Colpi proibiti.
NAZIONALE IV - 17.00, 18.40, 20.30, 22.15 Cortesie per gli ospiti, □□
GRATTACIELO - 18.30, 20.20, 22.15 Narcos, i. Juan José Pinera, Adriana Sforza.
MIGNON - Zaprto zaradi počitnic.
LJUDSKI VRT - 21.15 Fuoco assassino.
EDEN - 15.30, 22.10 Buchi stretti, porn., □□
CAPITOL - Zaprto zaradi popravil.
LUMIERE - 19.45, 22.15 Il ladro di bambini, r. Gianni Amelio.
ALCIONE - Zaprto zaradi počitnic.
RADIO - 15.30, 21.30 Analità proibite di una casalinga, porn., □□

razne prireditve

ŠKD Cerovlje-Mavhinje priredi danes, 10. julija, ob 21. uri prijeten večer na dvorišču osnovne šole Miroslav Vilhar v Cerovljah. Zabavali se bomo ob ogledu veseloigre Gospa ministrice v izvedbi dramske skupine iz Štandreža. Vljudno vabljeni! V primeru slabega vremena nastop odpade.

VZPI-ANPI in TPPZ Pinko Tomažič organizirata v Bazovici 11., 12. in 13. t. m. PARTIZANSKI SHOD posvečen 100-letnici rojstva tov. Tita in 20-letnici dejavnosti TPPZ Pinko Tomažič. Osrednja prireditve bo v nedeljo, 12. julija, ob 18. uri. Slavnostna govornika bosta Mitja Ribičič in Tino Casali - podpredsednik VZPI-ANPI. V kulturnem programu bosta nastopila TPPZ Pinko Tomažič in godba na pihala Viktor Parma. Vsak večer bosta zabavala ansambla Furlan in Taims Adriana kvintet. Delovali bodo dobro založeni kioski.

Taborniki RMV Trst-Gorica obveščajo svoje člane, da je odhod za letno taborjenje **jutri, 11. julija** Zbirališče ob 8. uri na železniški postaji v Sežani odhod ob 8.30

menjalnica

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1137,90	1100.—
Nemška marka	756,34	745.—
Francoski frank	224,38	221.—
Holandski florint	671,07	662.—
Belgijski frank	36,705	35,50
Funt šterling	2172.—	2150.—
Irski šterling	2017,90	1990.—
Danska krona	196,50	194.—
Grška dragma	6,182	6.—
Kanadski dolar	953.—	890.—
Japonski jen	9,101	8,80

šolske vesti

Sindikat slovenske šole obvešča, da imajo vsi časni suplenti, ki nimajo plačanega poletja, pravico do doklade za brezposelnost. Prošnja na zavod INPS morajo predložiti s službenim listom v teku 68 dni od zadnjega dne službovanja na šoli. Obrazce in informacije dobite na sedežu SSS. Urnik: ob torkih in petkih od 11.30 do 13.00, ob sredo od 15.30 do 16.30 in ob petkih od 16.00 do 17.00.

Šola Glasbene matice Trst sprejema potrditve vpisov gojencev za šolsko leto 92/93 vsak dan (razen ob sobotah) od 9. do 11. ure (tel. 418605) do 31. julija.

Srednja šola Ivan Cankar obvešča, da poteka na šoli vpisovanje za tečaj »150 ur« za odrasle za šolsko leto 1992/93. Vpisovanje se zaključuje 15. julija.

prispevki

Ob 10. obletnici smrti dragega moža Silvota Budina daruje žena Marica 20.000 lir za Združenje aktivistov in invalidov, 20.000 lir za Center za emodializo in 20.000 lir za Zadravnji center za socialno dejavnost.

V spomin na pok. teto Marijo Dovšak daruje nečak Srečko z družino 30.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Križa.

V spomin na Fanico Sedmak Košuta daruje Dragica Husu (Prosek) 20.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim iz Križa.

V spomin na umrle vaščane Bruna Sulčića, Rudija Košuta, Vido Švab, Fanico KOšuta-Sedmak, Pierino Košuta, Ninota Ivana Busettija, Marije Dovšak in Stankota Conta daruje Viktor Bogatec 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Križa.

Ob 17. obletnici smrti Pia Medena darujeta žena Julka in hčerka Luciana z družino 100.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v Križu.

V spomin na pok. Stanka Conta daruje družina Gigija Bogatca 20.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v Križu.

Ob 17. obletnici smrti Pia Medena darujeta Kristina in Majda 30.000 lir za Spomenik padlim v Križu.

V spomin na Fanico Košuta-Sedmak, Marijo Dovšak in Ninota Biusettija darujeta Kristina in Majda 30.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Križa.

Hčeri in sinova pok. Romane Bordon darujejo 200.000 lir za MoPZ Fran Venturini.

Ob 10. obletnici smrti dragega moža in očeta Ernesta Marsiča daruje žena Rozalija 50.000 lir za Center za rakasta obolenja.

Ob plačanju članarine daruje N.N. 5.000 lir za Društvo slovenskih upokojenec.

Za Društvo slovenskih upokojenec darujeta N.N. 10.000 lir in Tončka Slejko 44.000 lir.

V spomin na Rudija Puntarja daruje Marica Danev 20.000 lir za ŽPZ Prosek-Kontovel.

mali oglasi

OSMICA je v Dolini pri Mariu Žerjalu. DIPLOMIRANA PREVAJALKA Mirjam Levstik opravlja strokovne in poslovne prevode v/iz nemščine, italijanščine in slovenščine. Inštruira nemščino, italijanščino in slovenščino na vseh stopnjah. Možen individualni ali skupinski pouk. Profesionalen pristop, zajemčen uspeh. Telefon/fax 0481-522250.

GOSPODARSKO društvo na Kontovelu obvešča cenjene goste, da gostilna obratuje.

FIRMA FURLANI - Ul. Milano 25 - nudi po zelo ugodni ceni kosilnice BCS in motorne obrezovalnike (decapugliatori) od 322.000 lir dalje. Tel. 632200.

PRODAM po zelo ugodni ceni kiosk dolg 20 m in širok 4 m, primeren za vaške prireditve, ter stroj za filtriranje vina. Tel. med 20.30 in 21.30 na št. 220655.

PRODAM enosobno stanovanje v tržaškem predmestju (Ul. Flavija). Tel. na št. 229234 od 19. ure dalje.

PRODAM knjige za 1. letnik trgovske šole. Tel. ob urah kosila na št. 822286.

TRGOVINA MARTELLANI - Ul. Galilei 21, Trst, tel. 573182, razprodaja lestenice in elektromaterial zaradi prenovitve prostorov.

KUPIM knjige za 4. gimnazijo (klasični licej). Tel. na št. 327128.

IŠČEM dvosobno stanovanje v Sežani ali okolici. Tel. na št. (040) 228338 po 20. uri.

TRGOVINA NADJA v Dolini obvešča cenjene odjemalce, da bo zaprta vsak popoldne od 7. 7. do 31. 8.

V **NAJEM** dajem opremljeno stanovanje v Ul. Carpineto za nebijajoče: kuhinja, dnevna soba, dve spalnici, dvojne sanitarije in balkon. Tel. na št. 228390.

SKLAD MITJA ČUK obvešča, da so do jeseni prekinjene dejavnosti šiviljskih popravil.

Včeraj v Rimu sestanek na zunanjem ministrstvu Priprava skupne strategije za ohranitev sistema ugodnosti goriške proste cone

Pri Trgovinski zbornici pripravljajo, tudi v sodelovanju s predstavniki Dežele in ministrstev, odgovor na postopek, ki ga je glede goriške proste cone sprožila komisija za konkurenco pri EGS. Včeraj je bilo v Rimu, pri Ministrstvu za zunanje zadeve srečanje, kjer so razpravljali prav o skupni strategiji. Srečanja se je udeležil predsednik Trgovinske zbornice dr. Bevilacqua, Deželó pa je zastopal dr. Francescato funkcionar, ki pri deželni vladi odgovarja za zunanje stike.

Poleg predstavnikov zunanjega ministrstva, so se srečanja udeležili še funkcionarji finančnega ministrstva, ministrstva za zunanjo trgovino, industrijo in zaklad. Osnovno stališče, ki so ga opredelili na omenjenem sestanku je, da mora sistem proste cone ostati. Ugodnosti v korist prebivalstva se ne omejuje (in menda tudi niso sporne), olajšave in ugodnosti za gospodarski sektor pa bo treba prilagoditi kriterijem, ki veljajo v okviru EGS in ki so bili že opredeljeni spomladi letos. Z drugo besedo: ugodnosti oziroma prispevki za gospodarske pobude ne bodo smeli presežati 30 odstotkov investicijske vrednosti, z določeni-

nimi popravki (plus 8.500 Ecujev) za vsako ustvarjeno novo delovno mesto.

Glede blaga namenjenega široki potrošnji bodo ugodnosti ostale še naprej, seveda z možnostjo, da se zvišajo, oziroma prilagodijo prelevmani na posameznih artiklih. Menda pa je zvišanje prelevmana na bencinu zaenkrat izključeno.

Na srečanju v Rimu je predsednik Trgovinske zbornice izpostavil, navajajoč točne pokazatelje,

pomen obsatoja proste cone na Goriškem, tudi v vidu stalnega zaostrovanja razmer na tleh nekdanje Jugoslavije.

Predstavniki ministrstev so pokazali veliko razumevanje za položaj v katerem se nahaja gospodarstvo na Goriškem in Predsednik Trgovinske zbornice zaprosili za dodatne številčne podatke, ki jih bodo upoštevali ob oblikovanju odgovora na vlogo pristojne komisije EGS. Odgovor je treba posredovati do 5. avgusta.

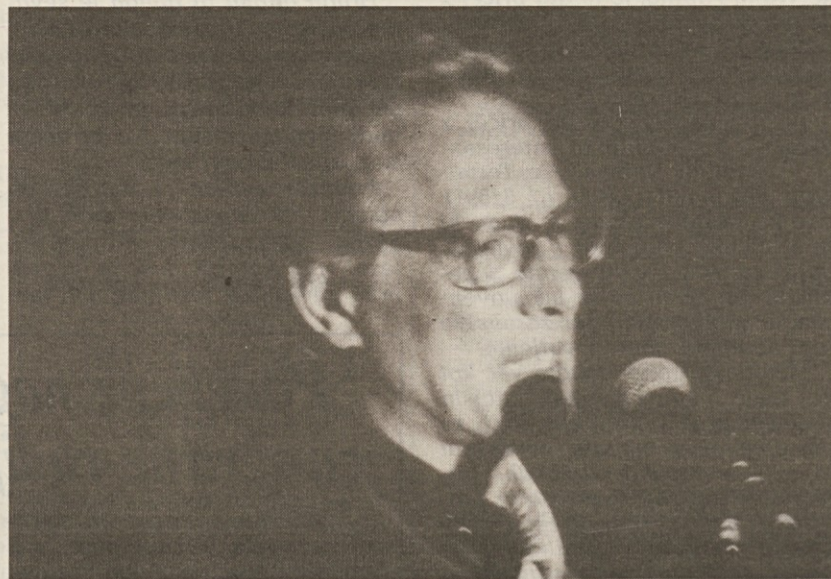
Na Pokrajini ostaja stara koalicija

Na Pokrajini ostaja dosedanja večina, mogoče še nekoliko bolj šibka kakor pred kakšnim tednom. Za včeraj popoldne napovedanega srečanja - potekalo naj bi v Vilešu - kjer naj bi se dogovorili o sestavi pokrajinskega odbora, ni bilo. Odpovedali so ga že včeraj dopoldne, menda na pobudo predstavnikov KD, potem ko je SDL v sredo zelo jasno povedala kakšne so njene zahteve in kakšni so njeni cilji, tudi na daljši rok. DSL se zavzema za levičarsko upravo. Rešitev, ki se je nakazovala do konca mandata naj bi bila le prehodnega značaja.

Spričo tako jasno izražene stališča in tako ostro postavljenih zahtev po treh, najmanj špa po dveh odborništvih za DSL, je bilo pričakovati, da se bo dogovarjanje pri priči prenehalo.

Štiristrankarska koalicija z zunanjo (občasno) podporo republikancev je torej nekako preživela in bo, z večjimi ali manjšimi težavami preživela do konca mandata. Ostala pa bodo, žal, odprta tudi številna pomembna vprašanja.

Zanimiv in prijeten glasbeni večer na gradu Za Jannaccija vse zasedeno Nocoj katalonska glasba

Pristna avtorska glasba je še vedno priljubljena. Na torkovem nastopu Enza Jannaccija na goriškem gradu smo namreč znova zagledali polno zasedeni prireditveni prostor. Jannacci je v skoraj dveh urah pesmi in monologov zabaval in navdušil prisotne: začel je s staro *Giovanni telegrafista* in nadaljeval s pregledom svoje tridesetletne kariere. Poslušali smo

lahko *L'Armando, El purtava i scarp da tenis, La Fotografia, La ballata del pittore, Quella cosa in Lombardia, Prete Liprando, Vincenzina e la fabbrica, Bartali, Io e te, Il bonzo, La strana famiglia, Se me lo dicevi prima in zaključno Vengo anch'io? No, tu no!*, vse to ob odlični spremljavi sina Paola, s katerim je Jannacci oče izpostavil, vsaj na odru, odlični feeling, tako da sploh nismo pogrešali manjka-joče spremne skupine.

Jannacci je po svoji stari navadi tudi v Gorici med eno pesmijo in drugo veliko časa posvetil pogovoru s publiko, dotaknil pa se je skoraj vseh problemov, ki pestijo današnjo Italijo. Skratka brezhibna izvedba in zagotovljena zabava.

Zanimivo in zabavno pa bo gotovo tudi drevi, ko bo na gradu v okviru 14. festivala etnične glasbe Folkest nastopila katalonska skupina *Primera Nota*. Mladi Katalonci raziskujejo stara krajevna glasbila in že nekaj let uspešno koncertirajo na vseh zabavah širom po Kataloniji. Energija in ritem, ki ju s pomočjo sardani in drugih plesov vlivajo poslušalcem prav gotovo veljajo vstopnico za drevišnji koncert, ki se bo pričel ob 21. uri.

AWS.

Statuti: razprava na Deželnem upravnem sodišču Sodišče bo danes razpravljalo o prizivu treh občin z Goriškega

Na deželnem upravnem sodišču v Trstu (TAR) bo danes dopoldne razprava o prizivih občin Števerjan, Doberdob in Sovodnje proti sklepu deželnega nadzornega organa, da iz statutov občin črta določila, ki se nanašajo na rabo slovensčine.

Pred deželnimi upravnimi sodiščem zastopata stališče treh občinskih uprav odvetnika Nereo Battello in Peter Sanzin. Začetek razprave je napovedan za 10. uro.

Kako bo sodišče odločilo bomo predvidoma zvedeli šele čez nekaj tednov, ko bo objavljena razsodba. Danes bo pred sodiščem le razprava in to na podlagi že predloženih argumentov, oziroma ugovorov in morebitnih dodatnih, oziroma novih elementov.

Na deželno upravno sodišče je bil pred kakšnim tednom vložen, v zadevi statutov, tudi priziv skupine štirih občanov iz Krmina. O tem prizivu bo sodišče predvidoma razpravljalo šele v jeseni.

Praznik in tekmovanje v Gabrjah

V Gabrjah se danes pričinja tridnevni poletni praznik kulturnega društva Skala. Pravzaprav so se priprave na prireditve pričele že pred dnevi, ko se je pričel turnir v malem nogometu. Drevi, ob 18.30 bodo odigrali finalne tekme turnirja, ki ga v Gabrjah prirejajo že šestič. Ob 20.30 bodo nagradili zmagovalce, takoj zatem pa bo tekmovanje v briškoli. Jutri ob 20. uri bodo v Gabrjah odprli sedež lovskega društva Doberdob, za zabavo pa bo poskrbel ansambel Vrtnica. Višek praznovanja bo v nedeljo popoldne, ko bodo v Gabrjah (ob 18. uri) priredili 15. tekmovanje v košnji, zvečer pa bodo za zabavo poskrbeli člani ansambla Vrtnica.

V trčenju pri Angoristu umrl 21-letni avtomobilist

Smrtna prometna nesreča se je zgodila včeraj, nekaj pred 16. uro na državni cesti št. 305 med Tržičem in Vidmom, pri Angoristu, na odseku med križiščem za Borgnano in mostom na reki Idrijci. Gre za cestni odsek, ki je sicer dokaj pogosto prizorišče hudih prometnih nesreč.

V razbitinah ford fiesta je umrl 21-letni Alessio Germini iz Starancana, ul. Di Vittorio 20. Z avtom je vozil v smeri proti Gradišču.

Vzroke nesreče ugotavlja prometna policija iz Gorice. Po dosežanih ugotovitvah je do nesreče prišlo med prehitevanjem. Avtomobil ford fiesta je med prehitevanjem oplazil v nasprotni smeri vozeči ford scorio. Prišlo je do rahlega bočnega trčenja, vendar je po trku ford fiesta zaneslo v obcestno drevo in nato s ceste in pri tem je voznik zadobil tako hude telesne poškodbe, da je umrl na kraju nesreče.

Ford scorio je upravljal 36-letni Vincenzo Dagostino iz Tržiča Petrarcova ulica 81.

Zaradi nesreče je bil promet dalj časa močno oviran.

Lestvica suplenc

Na šolskem skrbništvu bodo danes objavili lestvico za začasne (enoletne) suplence na višjih srednjih šolah in nižji srednji šoli s slovenskim učnim jezikom. Do 15. julija je rok za vlaganje morebitnih prizivov.

Nadaljuje se praznik Unità

V Catterinijevi ulici, na prostoru ob državni meji, se nadaljuje poletni praznik lista Unità. Jutri, ob 22.30 bodo tu igrali veliko tombolo, v nedeljo zvečer pa bo srečanje s senatorjem Darkom Bratinom. Praznik se bo nadaljeval tudi ob koncu prihodnjega tedna.

pismo uredništvu

Slovenščina na slovenski sekciji zavoda "G. Galilei"

Spoštovano uredništvo Primorskega dnevnika!

Prosim Vas, da v celoti objavite naslednje pismo kot odgovor na dopis prof. Hmeljaka v zvezi z rabo slovensčine na slovenski sekciji zavoda "G. Galilei" v Gorici:

"Spoštovani profesor Hmeljak!

Iz Vašega pisma je videti, da bi si radi pridobili zasluge za "slovenstvo" na račun slovenske sekcije zavoda "G. Galilei" v Gorici. Take zasluge si, milo rečeno, skušate pridobiti na zelo poceni način, saj bi morali drugače izbirati vsaj nekoliko zahtevnejšo pot, npr. da bi bili med tistimi, ki so odločilno prispevali, da je bila slovenska sekcija sploh ustanovljena (to pa so odborniki Sindikata slovenske šole v Gorici). Sicer pa se mi zdi, da nekaterim "načelnim" Slovincem ni všeč, da ta sekcija sploh obstaja (v tem so si enaki s Slovincem nasprotnimi Italijani): slovenski dijaki, ki se odločijo za znanstveno

usmeritev, naj gredo kar na italijanske šole, tako se tistih "nekaj predov" v slovenskem jeziku ne bo omadeževalo v stiku z italijanskimi obrazci in seznamami. Pa tudi kaj je treba Slovincem informatike! Ne bi Vam zamerila, ko bi napravili kak konkreten in uspešen korak, da bi se sekcija osamosvojila (za kar si mnogi drugi prizadevajo). Profesorjem na sekciji ne bi bilo treba opravljati dvojnega birokratskega dela, ki je v tem ali drugem jeziku duhamorno. Postali bi enakopravni profesorji na drugih slovenskih šolah, živeli bi mnogo udobneje in z manjšimi delovnimi obremenitvami (kar vem iz lastnih delovnih izkušenj na slovenskih šolah). Zamerim piscu, da se je lotil pisanja brez poznavanja razmer na šoli, po načelu "na juriš", kar je sicer značilna slovenska površnost. Niste se npr. pozanimali, kako se eden izmed profesorjev (ne podpisana) trudi, da prevaja ter skrbi za razmnoževanje številnih obrazcev ter drugega gradiva v slovenskem jeziku. Niste se pozanimali, da na sekciji že dolga leta poučuje profesor iz Nove Gorice in da so že prej tu poučevali nekateri drugi profesorji iz Slovenije. Niste se pozanimali, da je v letošnjem letu delovala na šoli gledališka skupina, ki so jo sestavljali slovenski in italijanski dijaki in ki je pod vodstvom slovenske kolegice pripravila dvojezično predstavo. In še bi lahko naštevala. Vendar ni to namen mojega pisanja. V njem sem samo hotela izraziti željo, naj se tisti, ki si sam želi postavljati spomenike, preusmeri na druga področja in tam izživi svoje komplekse. Slovincem v zamestvu je namreč premalo, še manj in vedno manj je takih ljudi, ki bi bili pripravljeni, da si na njihov račun kdo sam sebi postavlja spomenike.

P.S. Sama sem v tajništvu "neoporečno" slovenske šole v Trstu kot član maturitetne komisije dobila obrazec za izplačilo potnine samo v italijanskem jeziku. Ali se bom odpovedala plačilu potnine? Čakam na svetel in načelen zgled prof. Hmeljaka. Sledila mu bom!!"

S spoštovanjem
Ana Primožič
profesor na slovenski šoli
zavoda "G. Galilei"

Gorica, 7.7.1992

PIHALNI ORKESTER »KRAS« Doberdob

sporoča, da se nadaljuje šagra ob

PRAZNOVANJU 45-LETNICE OBNOVITVE GODBE

Danes zvečer tekmovanje v briškoli - 1. nagrada dve gorski kolesi!

Jutri, v soboto, ob 19. uri koncert pihalnega orkestra z Vogrskega — nato ples z ansambлом NOVI LAPOSI.

razna obvestila

Občinska knjižnica v Doberdobu bo zaprta od 6. do 10. julija. Od 13.7. do 11.9. bo delovala v ponedeljek in sredo od 9. do 12. in od 16. do 18. ure, ter v torek in petek od 9. do 12. ure.

Lekcije za popravne izpite iz italijanščine, slovenščine, latinščine, grščine, angleščine, nemščine in matematike bodo v dijaškem domu Simon Gregorčič od 10. do 30. avgusta. Prijave sprejemajo do 10. julija od 11. do 13. ure v dijaškem domu, Ul. Montesanto 84, tel. 533495.

Društvo slovenskih upokojencev priredi 2. avgusta celodnevni poletni piknik v Gojačah pri Črničah, pri lovski koči. Poskrbeli bodo za glasbo, jedi na žaru, pijačo in tudi avtobusni prevoz. Prijave ob sredah na društvu in pri poverjenikih. Prijave sprejemajo do 22. t.m.

Taborniki RMV Trst - Gorica obveščajo člane, da bo odhod na letno taborjenje jutri, v soboto, 11. julija. Zbirališče ob 10.30 na železniški postaji v Novi Gorici. Odhod ob 11.25.

prispevki

Namesto cvetja na grob Vaneta Paulina, daruje družina Franca Marvina 50 tisoč lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB v Štandrežu.

kino

Gorica

CORSO 18.00-22.00 »Blue steel - bersaglio mortale«. Prepovedan mladini pod 14. letom.

Nova Gorica

SOČA 21.00 »Maščevanje dvojčkov«. **SVOBODA Šempeter** 20.30 »K 2«. Ob 22.30 »Dekleta za uživanje«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI All'Orso bianco - dr. Tavasani - Korzo Italia 10 - tel. 531576.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU San Nicolò - dr. Olivetti - ul. Primo maggio 94 - tel. 790338.

pogrebi

Danes, 13.15, Mario Marena, iz splošne bolnišnice v Slovrenc, 13.15, Oscar Brezil iz splošne bolnišnice v Krmini.

Srečanje se bo začelo 18. julija, danes pa odprtje likovne razstave Čedajska prireditvev Mittelfest bo v znamenju Franza Kafke

Čedad postavlja resno kandidaturu za prevzem enega od vodilnih mest v srednjeevropskem prostoru na področju kulture. V dneh od 18. do 31. julija bo namreč prevzel vlogo prestolnice gledališkega, likovnega, glasbenega, plesnega in lutkovnega vrenja v širokem prostoru Srednje Evrope. Pravzaprav se je velika kulturna manifestacija Mittelfest, ki doživlja letos drugo izvedbo, že začela. Prav danes bodo v čedajskem kulturnem centru odprli razstavo osemdesetih jedkanic sedmih najbolj znanih in značilnih umetnikov iz prav tolikih držav, ki sodelujejo na Mittelfestu. Na razstavo, ki nosi naslov Znak in sanje, so poslali svoja dela najvidnejši likovnik naše dežele Giuseppe Zigaina, slovenski umetnik Janez Bernik, Andrej Pietsch iz Češkoslovaške, Poljak Albin Brunovsky, Avstrijec Alfred Hrdlicka, Hrvat Miroslav Šutej in Madžar Gabor Záborszki.

Poleg velike kulturne vrednosti bodo imela čedajska umetniška srečanja tudi velik političen pomen. Zastavljena so namreč kot izziv današnjemu času, ko se na vseh koncih in krajih spet dviga nevarna prikazen nacionalizmov, ki vzburja duhove, podžiga strasti, ustvarja nepopisna sovraštva, kar se danes najbolj zgovorno kaže v Bosni in Hercegovini, a kar je okužilo tudi druge dele srednjeevropskega ter širšega prostora. Kdo se lahko temu uničujočemu prodoru sovraštva lahko zoperstavi, če ne prav kultura, ki je v srednjeevropskih predelih vedno našla plodovita tla. S tem duhom in prepričanjem, da kulturni ustvarjalci lahko veliko prispevajo k pomirjanju razgretih duhov in pomagajo graditi novo Evropo različnih narodov in kultur, so se organizatorji Mittelfesta lotili ambicioznega dela, katerega poživljajoče sadove bomo lahko uživali od danes do konca meseca in seveda še naprej v čednem beneškem mestecu Hudičevega mostu.

Za duhovnega navdihovalca letošnjih srečanj so izbrali Franza Kafko, enega najbolj značilnih predstavnikov srednjeevropske kulture, ki je ustvaril edinstveni večpomenski in različnim razlagam odprt pesniški svet. Mittelfest bo torej posvečen avtorju Procesa, zato bo tudi večina gledaliških, glasbenih in baletnih predstav posvečena njegovemu imenu.

Na manifestaciji sodeluje sedem držav. Nekakšna vodilna vloga je letos poverjena Avstriji. Avstrijec je namreč umetniški vodja Mittelfesta 92. To je George Tabori. Gre za osebnost, ki bi jo kot nalašč lahko potegnili iz kakšne Kafkove novele. O sebi pravi, da bi ne bil Žid, če bi ga na to ne spomnili Nemci. Že v

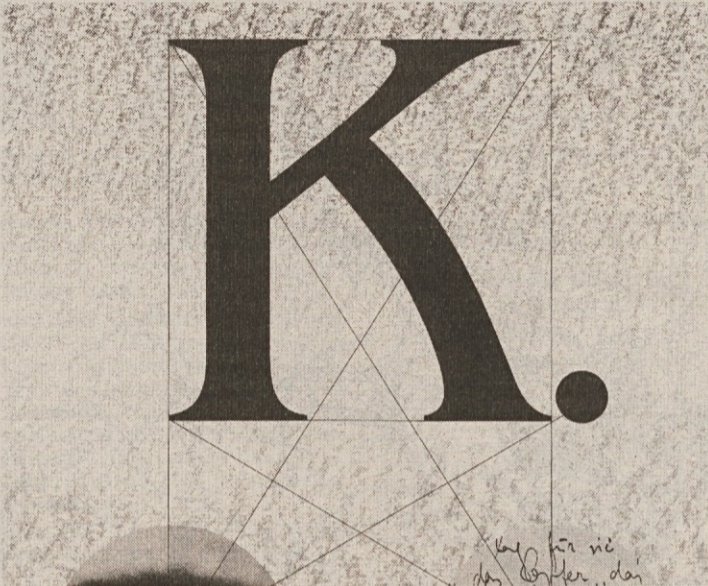
M I T T E L F E S T

Prosa, musica, danza e marionette dalla Mitteleuropa

Cividale del Friuli
18-31 luglio 1992

Regione Autonoma
Friuli-Venezia Giulia
Con il patrocinio
dell'Iniziativa Centroeuropea

D E D I C A T O A K A F K A

teh besedah se nekako zrcali njegov portret in iz njih lahko razberemo in razumemo bolečo življenjsko pot človeka.

Tabori je uveljavljen pisatelj, dramaturg in režiser. Rodil se je leta 1914 v Budimpešti. Očeta je izgubil v koncentracijskem taborišču Auschwitz. Že v mladih letih je vzljubil gledališče, a se je moral preživljati kot natak. Leta 1936 se je izselil v London, kjer so mu poverili pri radijski postaji BBS nalogo dopisnika iz Balkana in Srednjega Vzhoda, hkrati pa je sodeloval tudi v angleški obveščevalni službi. Po vojni ga zasledimo v Hollywoodu, kjer je ustvarjal scenarije za Hitchcocka, Litvaka, Loseya in druge znamenite filmske režiserje. Vmes je objavil več knjižnih del, prevajal Brechta v angleški jezik in sodeloval pri različnih velikih gledaliških projektih. Konec šestdesetih let se je vrnil v Evropo in sodeloval pri gledališčih v Berlinu, Münchenu, na Dunaju in drugod. Najbolj značilna njegova trditev je, da njegova domovina niso neki specifični kraj ali ljudje, temveč gledališče.

George Tabori je tudi avtor gledališkega dela »Nemirne sanje«, ki bo 18. julija odprlo Mittelfest. Navdih za dramo je dobil v nekaterih Kafkovih povestih, v katerih se sanje in nočne more uresničujejo na

neizprosen, silovit in hkrati komičen način in se jim ne da uiti. Drama je postavil Burghtheater z Dunaja. Dunajsko gledališče bo vedno ob Taborijevem sodelovanju predstavilo še »Relazione per un'Accademia«, nato dramatisirana pisma Franza Kafke in Milene Jasenke »Un turbalemento quotidiano« ter kolaž biografskih tekstov in pisem Kafke. Burghtheater pa bo skupaj z videmskim centrom za prireditve predstavil »Blaubart« Georga Trankla v režiji Cesara Lievija.

Italijanska sekcija Mittelfesta bo predstavila Hrabalovo delo »Prehrupna osamljenost« v režiji Giorgia Pressburgerja in v izvedbi Stalnega gledališča F-Jk ter Sardinskega gledališča. Gledališče Del Carretto iz Luce je za Mittelfest pripravilo »Metamorfoze«. Giorgio Barberio Corsetti pa bo predstavil gledališko predelavo Kafkove »Amerike« z naslovom »Verso Ramses«.

Slovenijo bosta zastopala Koreodrama in Slovensko mladinsko gledališče s tragično farso »Prihajajo« Damira Zlatarja-Freya, povzeto po Ionescovem delu »Stoli«. S kvalificirano gledališko udeležbo se bodo predstavile še Češkoslovaška, Madžarska, Poljska, Bavarska in Francija.

K. D.

Lep poklon samohodcu v umetnosti Izšla monografija o Milku Bambiču

JURIJ PALJK

Na gradu Kromberk pri Novi Gorici so pred kratkim tudi uradno predstavili monografijo o slovenskem slikarju, ki je skorajda vse svoje življenje zapisal Trstu. Monografija o Milku Bambiču, ki nas je pred kratkim zapustil v spoštljivih letih, je pravšnja knjiga za umetnika, ki je za časa življenja imel premalo priznanj za vse, kar je naredil za slovensko skupnost, najsi govorimo samo o zamejski ali pa tudi o širši slovenski. Knjigo je zelo lepo stiskala v barvnem in črno-belom tisku Grafika Soča iz Nove Gorice, ki zadnje čase predstavlja res izvrstne projekte, če pomislimo samo še na Nemčevco in Tuttovo knjigo. Založnika sta bila SSO in Goriški muzej, ki ima svoj sedež v Kromberku.

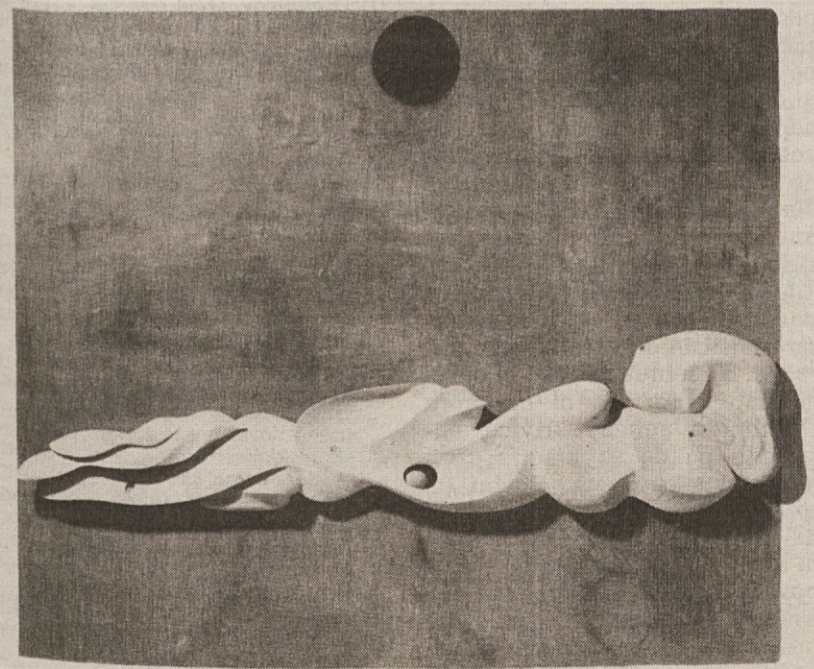
Glavno študijo o Milku Bambiču je napisal javni in kulturni delavec Marko Vuk, ki je po izobrazbi umetnostni zgodovinar, sicer pa višji kustos goriškega muzeja. Vidi se, da je Vuk umetnika zelo dobro poznal in se z njim veliko pogovarjal, saj zvezo v študiji veliko stvari o umetniku, ki jih še nismo vedeli. Marko Vuk se je namreč z Milkom Bambičem pogovarjal zelo veliko časa tik pred smrtjo, ki je umetniku preprečila, da bi videl monografijo, le-ta je namreč izšla samo nekaj mesecev po Bambičevi smrti. Druga oblika, ki obveščena in poznavanje umetnikovega likovnega in izumiteljskega dela samo še dopolnjuje, pa je Vukov izredno razumljiv slog pisanja, ki ga je danes tako težko najti med ljudmi, ki o likovni umetnosti pišejo. Vuk namreč piše zelo strokovno, ampak vseeno preprosto in vsem dojemljivo, v tekst ne postavlja nepotrebnih tujk, kar je samo dokaz več, da se tudi o likovni umetnosti da še vedno pisati v slovenščini. Ob branju nekaterih podobnih likovnih monografij človek namreč v to zelo podvomi, namreč v slovenščino. Na izredno prijeten način napisana študija o Bambiču pred nami kronološko in kritično razgrne celo ustvarjalno pot primorskega umetnika, ki je bil po duši velik svetovljan, saj ga ima Marko Vuk za enega zadnjih slovenskih polihistorov in poliglotov. Znano je namreč, da se Bambič ni ukvarjal samo z likovno umetnostjo, ampak, da je bil tudi izumitelj na tehničnem področju (tisk) in da je poznal veliko svetovnih jezikov.

Marko Vuk v svoji študiji-življenjepisu opiše celo umetnikovo življenje, ki se je za Bambiča začelo v Trstu v letu 1905, ko se je rodil v hiši bogatega trgovca, ki je pa kaj kmalu prišel ob vse in tako je moral Bambič okusiti, kaj pomeni revščina. Zelo zgodaj so spoznali njegovo nadarjenost in je zato lahko kaj kmalu začel risati. Uveljavil se je že zelo mlad, prišel v stik z najmodernejšo smerjo v likovni umetnosti in se tudi v njej poskušal, a je moral kmalu iz Trsta kot velik narodnjak in antifašist. Živel je med Ljubljano in Zagrebom in končno spet prišel nazaj v rodni Trst. Bambičevo življenje je bilo tako pestro, da ga je težko opisati v dveh besedah, Marko Vuku pa je uspelo, da nam ga v knjigi Milko Bambič 1905-1922 oriše zelo dobro. Tako zvezo za njegova prijateljstva in za njegove kolege, od Čaruga do Spacala in Spazzapana ter Černigoja in Piloni, vse ostale, ki so tudi prispevali, da je Bambičevo slikarstvo postalo takšno, kakršno je sedaj pred nami. Seveda tu ne moremo mimo dejstva, da je ogromna večina Bambičevih del izgubljenih v vojni vihri. Ohranjenost dela pa vseeno dokazuje, da je bil Bambič med prvimi slovenskimi slikarji, ki so se v Trstu uveljavili kot slovenski slikarji. V Vukovi študiji najdemo veliko zanimivosti o slikarju samem in tudi podatke, ki nam odkrivajo novega Bambiča, zelo malo je namreč ljudi, ki ve, da je bil Bambič tisti risar, danes se mu reče dizajner, ki je naslikal še danes veljavno razpoznavno znamko-»logo« za Radensko. Njegova tri srca so ostala še vedno na vodi iz Radencev in njegova značilna pisava tudi.

Knjiga o Bambiču je dvojezična, saj je italijansko študijo o umetniku prispevala Valentina Verani, ki je umetnika tudi dobro poznala. Razlika med študijama je v tem, da Veranija dosti bolj »filozofsko« obdeluje Bambičevo delo, naslanja se na tokove in smeri, katerih sodobnik je v slikarstvu Bambič bil in včasih tudi njihov pristaša. Bambič je namreč bil velik samohodec, skorajda zaljubljen v svojo svobodo, katero je izredno cenil, to pa se je odražalo tudi v njegovem delu.

Kot nam je vsem žal, da ni med nami več porednega možička, ki je veselo hodil na vse razstave in bil vedno hudomušno mladosten, tako smo veseli, da imamo končno le njegovo dobro monografijo v rokah. To je knjiga, ki ne bi smela manjkati na nobeni knjižni polici ljubiteljev likovne umetnosti pri nas.

Likovnik Mitja Berce razstavlja v Kostanjevici

Pred kratkim je v Beneški hiši v Miljah razstavljal svoja novejša dela mladi Mitja Berce, ki dela in živi v Mokronogu na Dolenjskem kot samostojni umetnik. Sedaj so razstavo prenesli v Kostanjevico na Krki. Odprli jo bodo danes, ob 19. uri v Lamutovem likovnem salonu na pobudo Galerije Božidar Jakac, s katero ima Beneška hiša plodne stike. Bercetova razstava je namreč plod sodelovanja med obema galerijama, ki sta med drugim pripravili in uporabili isti, seveda dvojezični prospekt.

Pogovor s prof. Eliano Zajec, mentorico mladih harmonikarjev

Harmonika se mora uveljaviti

30. maja je bilo v Ajdovščini tekmovanje harmonikarjev glasbenih šol Primorske. Po uspehih je zablestel razred mladih umetnikov prof. Eliane Zajec, s katero sem se dogovoril za kratek intervju.

Naj povem, da predstavlja pogovor s bivšo mentorico zame dragocene trenutke, saj sega predmet razgovora predvsem v »notranjo« problematiko instrumenta.

Najprej - zakaj harmonika?

Resda sem diplomirala iz klavirja, vendar je harmonika družinska tradicija. Lahko zatrdim, da izhaja sedanjí tržaški harmonikarski ambient (določenega umetniškega nivoja, seveda) ravno iz mojega dela (oziroma iz dela moje mame). Čeprav učim tudi klavir, sem v harmoniko usmerila vse svoje umetniške smotre.

Misliš na harmonikarje, ki so izšli iz tvojega razreda kot solisti?

Harmonika se mora uveljaviti kot koncertno glasbilo. Čeprav mlad instrument, ima končno na razpolago zvočni razpon in dinamični potencial - denimo klavirja, in študijski (desetletni) program enake težavnostne stopnje.

Mentor mora ustvarjati harmonikarje - soliste; le tako bo instrument predstavil svoje resnične zmožnosti in začel opozarjati na dimenzijo, ki je »neobičajno« daleč od zabavne glasbe.

Naj služi za zgled tvoj razred?

Trenutno se mojemu idealu harmonikarja bližajo trije moji gojenci, Alessandro Samez, David Žerjal in Adam Seli, ki so na tekmovanju v Ajdovščini odnesli prva mesta v najvišjih kategorijah.

V tvojem primeru gre poustvarjanje umetniške misli do gojenca »apolinično« ali »dionizično« (v Nietzschejevem pojmovanju terminov)?

Nedvomno dionizično. Apolinični trenutek sega v moje znanje klavirja le do fizične igre. V glavnem sem v tej fazi pri poučevanju harmonike izkoristila svoja izkustva glede klavirske tehnike, kar označuje vsakega mojega gojenca. Podajanje glasbene misli pa izhaja, obratno, iz notranje emotivnega momenta, ki daleč presega prvi trenutek; le - tega navadno zaupam učencu samemu, če je pač dovolj zrel za to.

Ima harmonikar kot solist odprto pot na koncertni oder?

V glavnem je magija harmonikarskega ambianta ravno v tem, da se stalno razvija. Harmonika si utira »koncertno pot«, ustvarja se publika in kritika - resda se stereotip harmonike kot narodno zabavnega instrumenta umika prepočas. Vstop harmonike na državni konservatorij bo prvi tehnični korak za spremembo.

Kaj pa sedanjí položaj?

Nujno zlo. Dejstvo, da se mora harmonikar, ki na svojem glasbilo končno uspe ustvarjati umetnostno zaokroženo sporočilo, ukvarjati še s publiko, ki si želi narodno zabavne glasbe, ali pa s kritiko, ki teh dveh polov še ne ločuje, onemogoča njegov nemoten razvoj in ga psihično bremeni.

Pomanjkanje dokončnega, uradnega učnega sistema (kakršnega uporabljam za svoj razred kot pedagoški predlog za konservatorij) ustvarja drugod izredno raznolikost v pojmovanju glasbila, kjer sta umetnost in zabava križani v diletantski izrodek, ki nikomur ne koristi. Zatorej so moji učenci poučeni tudi v tem smislu. Harmonikar bije kot umetnik svoj boj na vsakem koncertu.

Vprašanja zastavil
CORRADO ROJAC

Ivan Pregelj

TOLMINCI

IV.

Saj menda veš, da Janez živi.«

Modrejčan ni odgovoril.

»Gradnikov, tvoje tete sin,«⁽¹⁾ je tolmačil Duša.

Kragulj je togo prikimal. Duša je znova spregovoril:

»Dobro, da tega v Tolminu ne vejo. Vse vas druge jogre imajo zapisane, Goljev rod, Kobalov, Kraguljev. Pa sva rekla z Defacisom v Tolminu, da so tepci. Na Tolminskem nobenih jogrov ni več. Ali ni tako?«

Kragulj je vstal, da bi šel.

»Lovrenc,« se mu je obesil za roko Peter, »tak zini, kaj mislite! Kakor potepen pes se potikam po vseh grapah in črčah⁽²⁾ pa dopovedujem, da je mera polna pa da je že vsa naša tlačanska pravica na papirju in taka, da moramo zmagati. Zlodjevo potrpljenje vašel! Bo spet vse v vodo padlo, samo zato, ker na Tolminskem ni več mož.«

»So!« je odgovoril kratko Lovrenc.

»So,« je ponovil nekam dvorljivo Peter in povedal skrivnostno: »Pri Tinčetu Munihu na Stopcu, Lovrenc, je zdaj naš regiment. Stopi v ponedeljek tja gor. Če ne vseh, nekaj ljudi vsaj boš našel, pa izveš več. Še šime Golja pride včasih čez mejo. Pa jaz, pa Lužnik iz Bače, Laharnar šentviški, Kobal s Podseli pa Tinče, golobradec. Ne veš, kako je moder, dasi ni pismen. Nu, kaj misliš?«

»Prvo se bomo še enkrat pritožili,« je rekel mirno Lovrenc.

»Le!« se je zasmel Duša. potem se je trenutno zresnil in dejal slovesno:

»S tlako danes ne bo nič več. Vstani na pot, Lovrenc, pa hiti domov. Ne vem, če boš še našel očeta živega.«

»A zato?« se je oddahnil Modrejčan. Nekako breme se mu je odvalilo od srca...

Jogri

Tolminske pravice

Čedaški zgodovinar Nicoletti⁽³⁾ je opisal v l. 1596 Tolmince, da so preprosti, da se žilavo držijo svojih šeg in navad, ki so jih podedovali, da branijo strastno svojo čast in ne odpustijo krivice in žalitve, dokler niso našli popolnega zadoščenja. Te lastnosti, ki jih je živo občutil Italijan, gledaje, kakor nekak drugi Tacitus trpko slovensko gorsko prebivalstvo, so pač v večji ali manjši meri značajna svojstva vseh prvotnih ljudi, ki bivajo v goratih, mestnemu in udobnemu življenju odmaknjenih krajih, trudeč se in boreč s skopo prirodo kot pastirji in živinorejci, kot gorski kmetje po visokih in strmih rutih, ljudje, ki natovorijo komaj dvakrat v letu svoje blago in ga spravijo na trg v zamejo za najnujnejše iz velikega sveta, za — sol. Tako so živeli Tolminci od svojega prihoda v deželo ves čas do novega veka. Imeli so nad seboj Franke, frijulske grofe in oglejske patriarhe. Patriarhe so za deželo premodrili izborni gospodarji iz čedaškega kapitlja, z orožjem pa iztisnili goriški grofi. Po zadnjem goriškem grofu Lenartu so dedovali po pogodbi avstrijske vojvode. Tako imenovani »zadnji vitez« cesar Maksimilijan je l. 1.500 s tristo konji pod tremi grofi zase-

del svojo dediščino, potrdil deželi stare svoboščine in obljubil, da bo deželi varuh in pravični gospod. Bilo pa je treba še deset let trdih bojov z Benečani, preden so cesarski mogli mirno po svoje upravljati deželo. Iz tistih let se je ohranila listina, s katero so novi gospodje po svojem deželnem glavarju, vojvodi Henrikju iz Braunschweiga, nagradili nekatere vasi iz tolminskega Kota s posebnimi svoboščinami za njihovo zvestobo in vdanost. Listina dovoljuje tem ljudem, da smejo živeti po svojih starih šegah in navadah, da so prosti davka na sol in da jim je plačevati namesto vse desetine samo tri četrti. Podobnih svoboščin so cesarski tedaj še več podpisali, Bolčanom, Nemškorutarjem, gotovo tudi kmetom iz okolice tolminske, ki so držali s cesarjem proti takratni tolminski gospodi. S tem so cesarski nehote potrdili Tolmincem nekatere plemenske pravice od sivih dni v vse čase poslej, priznali ljudem nekakšno upravno in sodno svobodo.

V Tolminu je stoloval cesarski glavar, ljudstvo se je vladalo samo. Volilo je župane s prisedniki v dvanajstiji,⁽⁴⁾ ki so sodili pravde in odločali v srenji, sedeč na mejnih kamnih svoje občine. Sami so izbirali svoje moše, ki jih je glavar — hočeš nočeš — potrjeval, prav tako, kakor jim je priznaval v duhovskem oziru čedaški kapitelj župnika in vikarja, ki so si ga Tolminci sami izbrali. Tolminski glavarji so imeli za svojo posebno službeno dolžnost, da branijo ljudstvo vsake druge oblasti mimo cesarske. Bila je dvestoletna borba med njimi in Čedadom, da cesarsko ozemlje popolnoma osvobode bremen, ki so jih terjali Čedadci glede svoje duhovniške oblasti v deželi. Podobno je šla nepretrgana pravda za obmejne planinske pašnike v

Kotu med Čedaškimi in cesarskimi. Oblast je urejevala in dooločala mejo, pastirji so si pravico iskali po svoje in plenili Čedajcem živino, kar so oni drugi ob drugi priliki vračali. V pravih za mejnike pa je vsak preprost človek, vsak posestnik zemlje nepotolažljiv pravdar. Iz te splošne človeške lastnosti pa še iz dobre vere, da cesarsko pismo drži za vse čase po vsej besedi in obljubi, je zorela tolminskega ljudstvu bridka krivda in zmeta in še bridkejša kazen za krivdo: Tolminec se je razvil v bolešno razdržanega pravdarja, ki je v svoji pravdi prepal, ker je moral prepasti.

Dokler so bili tolminski glavarji samo cesarski upravni dežele, je šlo. Ko pa so si grofi Dornbergi, za njimi Breunerji in nazadnje Coroniniji pridobili stopnjema Tolminsko tudi kot gospodje in lastniki beneficija in alodija,⁽⁵⁾ je moralo priti do nasprotstev med njimi in ljudstvom. Tolminci so postali svojih grofov tlačani v vsem pomenu besede in njim bili obenem podrejeni kot cesarski podložniki. Med nje in cesarja je stopila tolminska oblast, ki je pridobila ljudi kot svoje premoženje, svoje krščeno blago. Nove življenjske oblike so same po sebi uničile pisane tolminske pravice, pa četudi so Tolminci pazili, da so jih dajali redno vsakemu novemu cesarju na novo potrjati. Davčna samostojnost dežele je prenehala, samostojnost tolminskih grofov kot glavarjev je bil privileg teh grofov in le njihova čast; ljudstvu je bila in je mogla postati pravo samovlastniški igó. Pa je tudi postala jarem. Občutili so ga Tolminci kot prvo krivico prvokrat od novin,⁽⁶⁾ to je od svetov, ki so jih iztrebili za pašnike in senožeti; nato, ko so začeli jemati mitnino od blaga in vina, pa tudi pri pobiranju cesarskega davka več terjati, ka-

kor je znašal davek. Ko so Dornbergi ob dobri letini terjali desetino v denarju, je dogorela potrpežljivost Tolmincev. V dobri veri, zanašajoč se na cesarsko pismo, so se tedaj l. 1627 tlačani očitno uprli in združili v uporno dvanajstijo, ki je dvignila ljudi po zgledu starejših uporov drugod v boj za »staro pravdo«. Župan v tej uporni dvanajstiji je bil priseljenec iz Kranjske Jernej Mavrič. Kot najizrazitejši prisedniki so se mu pridružili Slapljan Jurij Kobal, Knežan Lenart Golja⁽⁷⁾ in Modrejčan Tomaž Kragulj. Ti in še drugi so hujskali in strahovali pohlevnejše ljudi, pobirali puntarski groš in javno sredi Tolmina pozivali k uporu.

Glavar Dornberg je iskal proti upornikom pomoči v Gradcu. Cesar Ferdinand II. je odredil posebno komisijo v Tolmin, da začne zakonito preiskovati sporno zadevo med grofom in tlačani. Kmetje so tožili grofa, da jih nepostavno odira, da uvaja novotarje in se meni za stare pisane pravice; grof je navajal, da se mu ljudje upirajo kot cesarskemu namestniku. Komisarji so zaslišali obe stranki in preiskali, kdo in kako je osnoval upor in povzročil zmede. Nato so komisarji odšli in dali vladi svoja poročila: 26. februarja 1628 je odločil nato cesar, da ni na grofu Dornbergu nobene krivice, nasprotno pa da so kmetje krivi nepostavnega upora. Dolžni da so grofu desetino od novin; grof da sme terjati desetino v denarju ali blagu in ima pravico, prepovedati trebljenje za novine. Kmetje da morajo vlagati svoje pritožbe pri nadrejeni jim oblastnji in ne neposredno v cesarski kanceliji. Uporniki da so krivi. Jurij Kobal, Lenart Golja in drugovi so zaslužili strogo kazen. Cesarju se smilijo, zato jim je kazen odpustil. Morajo pa prositi svojo gospodo za odpuščanje

in plačati sodnijske stroške. Tako tudi Tomaž Kragulj, ki se mu kot kazen ušteje že prestani zapor. Jernej Mavrič pa da mora iz dežele. Kmetom da se prepove strogo pod telesno in premoženjsko kaznijo, da se ne smejo družiti v nikake zveze več, če ne bi za to vedela gosposka...

Pa je pisal Nicoletti o Tolmincih, da krivic in žalitev ne pogoltnejo kar tako. Niso jih niti to pot. Cesarska sodba ne le da jih ni potolažila in pomirila, nasprotno pač. Živo jih je razburila. Bila je kakor strupen obliž na rano. Tolminci niso več le pravdarji za svoje svoboščine, bili so užaljeni, ki so sovražili.

Takrat se je spočela beseda o »jogrih⁽⁸⁾ tolminske pravice«. Bila je ljudska hvaležnost možem, ki so bili stopili v boj za dedno last. »Jogri« so bili tiho spoštovano domače plemstvo. Od njih so duhovno manj samostojni pričakovali pobude, vodstva in zmage. Nove krivice, prizadevane jim od novih gospodarjev Coroninjev, so v prvih letih osemnajstega stoletja obudile iz rodbin teh »jogrov« nove uporniške glave, zlasti Šimna Goljo, ki je v novi pravdi izgubil premoženje in zbežal na Benečansko, da si je vsaj svobodo oteel...

Prav tako kot pred devetdesetimi leti so bili namreč cesarski komisarji tudi tedaj odločili, da ima tolminski gospod Jakob Anton prav in da so kmetje krivi zločinsko zasnovanega upora. Kazen je bila hujša. Zadela je zlasti »jogrovske« rodbine, a jih zato med ljudmi še bolj poveljčala. Boj Tolmincev za pravdo je bil postal dedna zapuščina, ljudsko sporočilo. Samopašnost tolminskih grofov in njihovih uradnikov je bila vedno hujša. Cesarska bremena so rasla z vsako novo cesarsko vojsko in zmago. Davki so deževali na ljudi: davek na sol, davek na ogenj, davek na uradne listine, davek na vino, na meso. Desetino so predpisovali v Tolminu samovoljno, uvajali so nove rabote, zlasti vožnjo in tovor preko deželske meje na grofovo posestvo v Biljah in Rubijah. Najhuje pa je bilo, ko so biriči začeli s silo rubiti denar za globe, ki jih je grofov sodnik nalagal tlačanom za zamujene dela in za opuščene opravke; tudi z ječo je strahoval in s šibami. Še ženskam ni prizanašal.

(se nadaljuje)

- (1) Gradnikov, tvoje tete sin: kakor je novejša zgodovina dognala, je bil to sedaj kmečki voditelj, legendarni Ivan Gradnik v resnici Ivan Miklavčič, Gradnik je bilo le domače ime; bil je iz Ročinja in podložnik kanalskega gospostva (Grafenauer, Zgodovina IV, str. 95).
- (2) po grapah in črčah: črča je senožet na črtu, tam, kjer so izsekali gozd in napravili laz.
- (3) Čedaški zgodovinar Nicoletti: Marcantonio Nicoletti (umrl 1596) je opisal Tolmince v življenjepisu patriarha Filipa d'Alençona (Rutar, Zgodovina, str. 80, 224-225).
- (4) Volilo je župane s prisedniki v dvanajstiji: dvanajstija je bilo občinsko starestvo dvanajstih mož; predsedoval mu je župan. Mesto je skoraj dobesedno povzeto iz Rutarja (Zgodovina, str. 78).
- (5) beneficij ali alodij: beneficij: posest, darovana kot užitek posameznim cerkvenim ustanovam; alodij: v starovisoki nemščini: svobodna last, dedna lastnina.
- (6) desetino od novin: davek od novin so imenovali »novice« (Grafenauer, Zgodovina IV, str. 81, 86).
- (7) Knežan Lenart Golja: Rutar (Zgodovina, str. 98) navaja med uporniki 1672 Lenarta Goljo; Grafenauer (Zgodovina IV, str. 95) pozna Štefana Goljo, ki je bil tudi vodja kmečkega odposlanstva na Dunaju.
- (8) jogri: po nemškem Jünger, to so učenci, apostoli.

Ilustriral Klavdij Palčič

Prva italijanska zmaga na letošnjem touru Druga mladost G. Bontempija

WASQUEHAL — Z odlično vožnjo v zadnjih kilometrih je 5. etapo francoskega toura, ki je udeležence pripeljala v Belgijo, osvojil 32-letni Guido Bontempi, ki tu očitno preživlja »drugo mladost«.

Po 93 kilometrih te popolnoma ravninske etape je skupina devetih kolesarjev, katerim se je Bontempi brž pridružil, z begom poskušala preprečiti napovedano slavje sprinterjev. Deseterica je vozila izredno složno, tako da si je nabrala prepričljivo prednost, v ozadju pa so glavnino »vlekli« samo možje iz ekipe rumene majice RMO.

Nekaj več kot deset kilometrov pred koncem se je v skupini vodilnih začelo pravo medsebojno obračunavanje, ker je večina vedela, da na ciljni ravnini v boju s hitrejšimi Jalabartom, Ludwigom in Maassenom nimajo pravih možnosti. Njihova poprečna hitrost je bila s tem še večja. Najbolj aktiven je bil Kanadčan Bauer, toda 5,5 km pred ciljem je pravo priložnost ujel Bontempi, ki si je v nekaj sto metrih nabral izredno prednost, na koncu pa imel kar pol minute prednosti pred bivšim Sovjetom Konjčevom. Za Bontempija je bila to že peta zmaga na touru in 75 v 11-letni kariери.

Glavnina je na cilj prispela s 3'33" zaostanka, tako da sta Kanadčan Bauer in Nemeč Heppner na skupni lestvici prehitela Italijana Bugna in Chiappuccija, zmagovalce gira Indurain pa je zdrknil na 9. mesto.

Tour je torej vsak dan zanimiv, zato pa je vsakršna napoved o tem, kako se bo razpletlo, sila tvegana. Vodilni Lino in drugouvršeni Virenque menda res nista resna kandidata za zmago, a Bauer je na primer za favorite že bolj nevaren.

Zmagovalce včerajšnje etape Bontempi (levo) in Kanadčan Bauer, ki se je prebil na 3. mesto skupnega vrstnega reda (Telefoto AP)

Današnja šesta etapa od Roubaixa do Bruslja nima večjih višinskih razlik a flamske vzpetine običajno skrivajo mnoge pasti.

Vrstni red 5. etape: 1. Bontempi (It) 4.06'01"; 2. Konjčev (SND) po 30"; 3. Ludwig (Nem) po 36"; 4. Jalabert (Fr); 5. Cenghialta (It); 6. Van De Laer (Bel); 7. Maassen (Niz); 8. Bauer (Kan) po 38"; 9. De Jesus Vargas (Kol) 39"; 10. Heppner (Nem); 11. Musseu (Bel) po 3'33" in glavnina v njegovem času.

Lestvica: 1. Lino (Fr) 22.44'25"; 2. Virenque (Fr) po 1'54"; 3. Bauer (Kan) 3'11"; 4. Heppner (Nem) 4'37"; 5. Bugno (It) 5'06"; 6. Chiappuccia (It) 5'20"; 7. Roche (Irs) 5'28"; 8. Ždanov (SND) 5'31"; 9. Indurain (Šp) 5'33"; 10. Perini (It) 5'35"; 11. Bouwmans (Niz) 5'40"; 12. Fignon (Fr) 5'49"; 13.

Tebaldi (It) 5'54"; 14. Lemond (ZDA) 5'55"; 15. Boyer (Fr) 6'24".

Danes odgovor iz Beograda?

LAUSANNE — Kot je bilo bolj ali manj jasno sodeč po nekaterih izjavah, je Mednarodni olimpijski odbor tudi uradno povabil tekmovalce iz Srbije in Črne gore, da se »v osebnem imenu« udeležijo bližnjih olimpijskih iger v Barceloni. Pogoj je, da na igrah nastopijo v belem dresu in brez državnih simbolov (himna in zastava).

Iz krogov blizu MOK se je izvedelo, da so v teku »delikatna pogajanja« in da bo MOK storil vse in pristal tudi na kompromise, da bi le omogočil tem atletom nastop na OI. Odgovor iz Beograda pričakujejo za danes.

Objavili koledar 71. košarkarskega prvenstva V prvem kolu bo Stefanel igral v Bologni s Knorrom

BOLOGNA — V prvem kolu 71. prvoligaškega košarkarskega prvenstva (20. septembra) bo tržaški Stefanel igral v Bologni proti tamkajšnjemu Knorru, prvič pa se bo svojim gledalcem v tržaški športni palači predstavil v nedeljo, 27. septembra proti moštvi Clear iz Cantuja.

Koledar prvenstev A-1 in A-2 lige so s pomočjo računalnika sestavili včeraj na sedežu združenja društev. Če bo za določitev prvaka potrebna peta tekma play offa, se bo prvenstvo končalo 15. maja 1993. leta. V regularnem delu sezone bodo štiri kola odigrali med tednom, šestindvajset pa ob nedeljah. Pri sestavi koledarja so upoštevali pravilo, da se nosilci skupin (Benetton, Scavolini, Knorr in Messaggero za A-1 ligo, Glaxo, Varese, Fernet Branca in Trapani za A-2 ligo) v prvih treh kolenih ne srečajo med sabo.

Za ljubitelje košarke se bo sicer sezona začela že prej, kajti tekme šestnaestine finala italijanskega pokala bodo že 8. in 10. septembra (osmine finala bodo 13. in 17.9, četrtfinale 23.9 in 15.10, finale štirih pa 4. in 5.9.93).

Sporod prvga kola in Stefanelove tekme:

1. KOLO (20.9): Benetton Treviso - Kleenex Pistoia; Scavolini Pesaro - Reyer Benetke; Knorr Bologna - Stefanel Trst; Virtus Rim - Teamsystem Fabriano; Clear Cantù - Auxilium Turin; Libertas Livorno - Panasonic Reggio Calabria; Montecatini - Phonola Caserta; Marr Rimini - Philips Milan.

2. KOLO (27.9): Stefanel - Clear; **3. KOLO (4.10.):** Benetton - Stefanel; **4. KOLO (11.10.):** Stefanel - Torino; **5. KOLO (18.10.):** Marr - Stefanel; **6. KOLO (22.10.):** Stefanel - Roma; **7.**

KOLO (25.10.): Stefanel - Philips; **8. KOLO (1.11.):** Kleenex - Stefanel; **9. KOLO (8.11.):** Stefanel - Phonola; **10. KOLO (22.11.):** Panasonic - Stefanel; **11. KOLO (29.11.):** Reyer - Stefanel; **12. KOLO (6.12.):** Stefanel - Teamsystem; **13. KOLO (13.12.):** Montecatini - Stefanel; **14. KOLO (20.12.):** Stefanel - Scavolini; **15. KOLO (23.12.):** Livorno - Stefanel.

Thompson obupal

LONDON — Angleški deseterbojec Daley Thompson, zmagovalce OI v Moskvi in Los Angelesu je opustil namero, da bi se udeležil svojih petih olimpijskih iger. Potem, ko mu je v Londonu znova spodletel poizkus, da bi dosegel normo za nastop v Barceloni, je napovedal svoje slovo od atletskih stez. Thompson ima 34 let.

Kras Mobil Elio balinarski prvak

Balinarji Krasa Mobil Elio so sinoči že drugo leto zapored osvojili naslov zamejskih prvakov. V povratnem finalnem srečanju s Primorjem v Zgoniku so izenačili, kar je bilo dovolj za osvojitve naslova. O tekmovalstvu bomo še poročali.

Namizni tenis: na pionirskem EP

Velik izziv za Katjo Milič

Katja Milič

Slovaško mesto Topolčani bo od danes do 20. t.m. gostilo najboljšo evropsko namiznoteniško igralke in igralce pionirskih in mladinskih kategorij. Tja je odpotovala tudi 13-članska reprezentanca Italije. V njej je tudi igralka ŠK Kras Katja Milič, ki je s svojimi dvanajstimi leti najmlajša predstavnica v sicer zelo bogati zgodovini zgonskega športnega društva. Pred Katjo sta državni dres za nastop na EP oblekli že Sonja Doljak in Sonja Milič.

Za Katjo Milič je nastop v mednarodni areni priznanje za njen sedemletni vsakodnevni trud na treningih, ki jih vodi Matjaž Šerčer in priznanje kakovosti, ki jo je izkazala na številnih tekmovanjih. Vsaka tekma na EP bo imela za mlado krasovko velik pomen, vsaka morebitna zmaga med najboljšimi pionirkami Evrope pa bo nova vzpodbuda njeni športni kariieri. (J.J.)

Na jadralskem SP v razredu »evropa« izpeljali dovolj regat Prvenstvo v Izoli bo veljavno tudi če bi zdaj vetra zmanjkalo

IZOLA — Svetovno prvenstvo v jadrstvu za razred evropa, ki poteka v izolskem zalivu, je praktično rešeno. Organizator - JK Burja je z včerajšnjima regatama, od katerih se je druga zaradi spremenljivega vetra v finišu, končala pozno popoldne, izpeljal dovolj regat, da bo prvenstvo uradno priznano, tudi, če odslej veter povsem zataji. Prvenstvo je včeraj zapustila prva jadralka, Finka Chita Smedberg, 13. po treh regatah, ker so ji iz domovine sporočili, da je izbrana v olimpijsko odpravo.

Po petih regatah je v moški konkurenci v vodstvu Finec Petri Karto pred Norvežanom Peerom Mobergom in največjim presenečenjem prvenstva, Samom Potokarjem iz Portoroža, ki včeraj sicer ni blestel, bil pa je dovolj dober, da je pomešal štirne severnjakom, ko se je uvrstil na 13. in 9. mesto. Po zelo dobrem 16. mestu v četrti regati pa državni prvak Branko Brčín v peti ni imel sreče in ker regate ni končal je zdrsnil izven deseterice na 15. mesto. Med dvajseterico je še Pirančan Igor Deržek, ki si je z 8. mestom v peti regati popravil uvrstitev po slabem 52. mestu v četrti regati, ki jo je dobil Danec Peter Ronhold, peto pa vodilni Petri Karto, ki mu bo kdo še težko odščipnil zlato kolajno.

V konkurenci deklet vodi Švedinja Malin Millbourn pred rojakinom Camilo Nordqvist, ki je edina doslej dobila dve regati. Bila je prva v včerajšnji prvi regati in 16. v drugi,

kar ji trenutno zadostuje za drugo mesto. Vesna Dekleva je bila v četrti regati sijajna 9., potem pa v peti 17., kr ji je navrglo dve regti pred koncem 15. mesto. Vse ostale slovenske jadralko so bolj v ozadju.

Danes imajo udeleženci prvenstva prosto in organizatorji so jim pripravili mikaven zabavni in kulturni program.

Vrstni red po 5. regatah:
JADRALKE: 1. Millbourn 16,7; 2. Nordqvist (obe Šve) 25; 3. Bellemans (Bel) 29; 4. Eikeland (Nor) 29,7; 5. Roug (Dan) 39,7;... 8. Salva (It) 52,1; 15. Dekleva (Slo) 76; 39. A. Kraigher (Slo) 156; 40. Zerial (It) 158; 48. Čok (Slo) 198.

JADRALCI: 1. Karto (Fin) 17,4; 2. Moberg (Nor) 38,7; 3. Potokar (Slo) 40; 4. Eriksen (Nov) 52,7; 5. Florencio (Br) 59;... 13. Rabbo (It) 91; 15. Brčín 100,7; 16. Deržek 101; 29. Benčić (vsi Slo) 138 točk itd. (Kreft)

Finale v Gabrjah

Danes bo v Gabrjah finale 6. nogometnega turnirja v malem nogometu, ki ga prireja tamkajšnje KD Skala.

Ob 18.30 se bosta za 3. mesto pomerili ekipi Gabrje in Vipacco, ob 19.30 pa bo finale za 1. mesto Števerjan - Rupa/Peč.

O finalu, kot tudi o poteku turnirja, bomo še poročali.

Izžrebali so pare za italijanski nogometni pokal Udinese z zmagovalcem tekme Sambenedettese - Cagliari

MILAN — Izžrebali so pare prvga kola (23. avgusta) italijanskega nogometnega pokala. Pari so sledeči (v oklepaju je prvoligaš, s katerim se bo pomeril zmagovalce 1. kola):

Ternana - Piacenza (Milan); Sambenedettese - Cagliari (Udinese); Avellino - Reggiana (Inter); Spal - Pisa (Foggia); Perugia - Cremonese (Fiorentina); Taranto - Lucchese (Roma); Vicenza - Verona (Brescia); Casertana - Modena (Napoli); Monza - Bologna (Torino); Empoli - Bari (Pescara); Messina - Cosenza (Sampdoria); Como - Ascoli (Lazio); Venezia - Cosenza (Atalanta); Palermo - Lecce (Parma); Giarre - Genoa (Ancona); Fidelis Andria - Padova (Juventus).

Že v 1. kolu primorski derbi

LJUBLJANA — Ob prisotnosti predstavnikov vseh klubov 1. in 2. slo-

venske nogometne lige so izvršili žrebanje štartnih števil za novo prvenstvo, ki se bo v SNL pričelo v nedeljo, 16. avgusta, ko bodo na programu 1. lige naslednji pari: Maribor Branik - Nafta, SAOP Gorica - Koper, Potrošnik - Ljubljana, Studio D - Slovan, SCT Olimpija - Rudar, Svoboda - Mura, Belvedur Izola - Steklar, Publikum - Železničar, Živila Naklo - Elektrolement.

Tako bo že v 1. kolu na sporedu eden od primorskih derbijev v Novi Gorici, tri naslednje pomembne tekme pa bo Koper v prvem delu prvenstva igral doma in sicer v 4. kolu s SCT Olimpijo, v 6. kolu z Belvedur Izolo in v zadnjem kolu z Mariborom. »Z žrebom smo kar zadovoljni. V prvem delu igramo zunaj tekmo več, v drugem pa doma.« je žreb ocenil predsednik kopskega kluba Bogdan Brus. (Kreft)

Na teniškem turnirju circuito Masters v Gradežu Gomizelj (Gaja) dobro pričel

Dorjan Gomizelj je šele letos prestopil med klasificirane tenisače (sodi namreč v kategorijo C-4), a se že zelo solidno drži. V prvem kolu turnirja circuito Masters v Gradežu je že četrtič zelo premagal igralca, ki je po številu točk na lestvici tretjeligašev pred njim. Tokrat je s 3:6, 6:3, 6:1 odpravil člana TC Triestina Robina Čučha (kat. C-2), jutri pa se bo v 2. kolu pomeril z lanskim deželnim prvakom C kategorije in 3. nosilcem tega turnirja Toninom Zanoram.

Gomizelj, ki pri Gaji vodi pod vodstvom trenerja Vehovca, je letos že premagal enega igralca kategorije C-1, dva C-2 in enega C-3, tako da se mu že zdaj obeta, da se bo ob koncu sezone precej povzpela na lestvici tretjekategorikov.

V finalu deželnega teniškega prvenstva under 14 v Fiumicellu Gajevec Aleš Plesničar osvojil 2. mesto

Prejšnji teden je okrog 60 mladincev izpod 14 let - 41 fantov in 16 deklet - merilo moči na dveh turnirjih v Fiumicellu, kjer se je odločalo o naslovu deželnega prvaka v tej kategoriji. Med fanti je nastopil tudi gajevec Aleš Plesničar, ki je zasedel končno 2. mesto: v finalu je namreč izgubil proti Pordenončanu Gianpaolu Gabelliju.

Do finala je Aleš dobro igral. V finalnem srečanju, ki so ga zaradi dežja odložili z nedelje na ponedeljek, pa je razočaral, saj mu je le v prvem delu drugega seta uspelo pokazati, kaj zmore. Gabellija je Aleš poznal, saj sta oba člana deželne reprezentance under 14 in sta se že večkrat pomerila, obračun pa je doslej govoril v prid Aleša (zadnjič je na primer Gabellija premagal spomladi, na državnem turnirju v Trevisu). Kljub temu se je dobro zavedal, da zna biti napadalna igra Pordenončana izredno nevarna.

Od samega začetka ponedeljkovega finala je Gabelli vsilil zelo hiter tempo, kar je Aleša zmedlo in je brez prave reakcije izgubil set brez osvojene igre. Začetek drugega niza je bolj kazal, saj se je Aleš zbral in s pametno igro povedel s 4:1. To pa je bilo tudi vse. Po vsej sili je skušal priti do točke, kar ga je vodilo do napak, spet je prevzel pobudo nasprotnik in zaključil set s 6:4 v svojo korist.

Tudi v ženskem finalu je slavila igralka iz pordenonske pokrajine. Sabina Da Ponte je namreč še kar presenetljivo v samih dveh setih s 6:4, 6:4 premagala članico opskega ATO Jessico Mlač, ki se je teden dni prej uveljavila na ženskem deželnem turnirju pri Gaji. Vsekakor so si vsi štirje finalisti pridobili pravico do nastopa v državnem delu prvenstva, ki bo v začetku septembra v Parmu.

Medtem so se končale tudi kvalifikacije ekipnega dela deželnega prvenstva under 14 za fante. Ekipa Gaje je v zadnjem kolu v svoji skupini z 2:1 premagala postavbo Città di Udine in se uvrstila v polfinalno fazo, na kateri bodo nastopile še ekipe TC Triestina, TC Pordenone in TC Grado. (M.R.)

obvestili

JK ČUPA vabi člane in prijatelje na društveni praznik, ki bo jutri, 11. t.m., s pričetkom ob 19. uri.

NAMIZNOTENIŠKI ODSEK ŠZ BOR sporoča, da bodo v Borovem športnem centru od 17. do 21. avgusta predprvenstvene priprave za novo sezono. Vabljeni stari in novi igralci. Prijave v uradnih urah na društvenem sedežu.

konjske dirke - konjske dirke

1. dirka (Montecatini): možnih je več razpletov. Naš favorit je regularni Lacos del Rio (2). Od skupine 2 omenimo konja Lexy Bs, od skupine 1 pa konja Leana Effe z ugodnim štartnim položajem.

2. dirka (Follonica): Minni del Lupo (1) bo zanesljivo sodeloval v boju za zmago. Ende Caf (X) je v odlični formi. Presenetli lahko Lycristy (2).

3. dirka (Taranto): izbor udeležencev je kakovosten, napoved je zato tvegana. Naš favorit je finišeer Frankie Lucas (2). Lobo Feroz (X) je v zadnjih dirkah vedno pri vrhu. Omembo si zasluži Lerry Ciak (1).

4. dirka (Treviso): nedeljski zmagovalce podobne sheme Folgore Sbarra (X) je spet favorit. Linotype San (1) je zelo nevaren. Po kuloarjih se šušlja ime Malinava (2).

5. dirka (Trst): bazo lahko določimo s favorizirano kobilo Marchesina (2). Zelo nevaren tekmeec zanjo bo Frigos (2). Slediti velja konju Ettingen (1).

6. dirka (Livorno): gre za galop. Pipa's Place (2) bo zanesljivo med protagonisti. Če bo teren zanj ustrezen, lah-

ko presenetiti Lady Commanche (X). Falesia (1) je imela nazadnje smolo, a se tokrat spet lahko prebije v ospredje.

Dirka tris

V Neaplju se bo drevi pomerilo 20 konj. Naši favoriti: št.11 Piledo Reef; št.3 Tuamotu Queen; št.8 Tenacity. Za sistemiste: št.15 Filippo S.; št.12 Lady Burslem; št.16 Paolo Bottai.

totip

1. — prvi	2
drugi	X 1
2. — prvi	X 1
drugi	X 2
3. — prvi	2
drugi	X 1
4. — prvi	X
drugi	1 2
5. — prvi	2
drugi	X 1
6. — prvi	1 2
drugi	X

Naročnina: za Italijo mesečna 23.000 Lir - Letna naročnina za 1992 znaša 276.000 lir. Poštni tekoči račun Založništva tržaškega tiska, Trst 13512348; za Slovenijo: mesečna 450 SLT (dnevna 22 SLT). Letna prednaročnina 5.000 SLT za tiste, ki jo poravnajo do 29. 2. 1992. Žiro računa 50101 - 601 - 85845. ADIT: Sežana - Partizanska 75 a, telefon 067/73360; Fax 067/72441.

Oglasi: 1 trgovski modul (šir. 1 stolpec viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni 120.000 lir; ob praznikih povisek 20%; mali oglasi 850 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Iva 19%. Naročila sprejemajo: iz dežele Furlanije-Juljske krajine agencija PUBLIST Srl (vsak dan od 8.30 do 12.30), Trst, ul. Montecchi 6 - Tel. 7796-611 - Fax 769697; iz drugih dežel v Italiji podružnice SPI; iz Slovenije in Hrvaške STUDIO VISTA d.o.o., Ljubljana, tel.-fax 216155 vsak dan od 9. do 13. ure razen sobote.

primorski

dnevnik

petek, 10. julija 1992

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958

CEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190 - FAX 0432/730462

Odgovorni urednik Vojimir Tavčar

Izdaja ZTT
Tiska EDIGRAF

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

V tovarni Sodaso je na stotine ton smrtonosnih strupenih snovi

Evropa se ne zaveda nevarnosti eksplozije kemične bombe v Tuzli

LJUBLJANA — Vojaške operacije v Bosni in Hercegovini nenehno in nevarno ogrožajo tudi Tuzlo, kjer je velika kemična tovarna Sodaso.

Uprava in prebivalci tega mesta so bili dolgo časa prepričani, da bodo ostali oaza miru v tem delu Balkana. Jamstvo so videli v korpusu nekdanje jugoslovanske vojske. Zdaj divjajo spopadi tudi na tem območju. Toda ker vojna na Balkanu poteka tudi mimo vsakršne logike vojaškega poveljevanja in logistike - ni izključena možnost napada na kemično tovarno Sodaso.

V tej tovarni je 500 ton tekočega klor, 54 ton živega srebra, 32 ton etilen-oksida, 8 ton propilen-oksida, 1000 ton klorovodikove kisline, na bližnji železniški postaji pa stoji še 23 vagonov klor. Strokovnjaki dramatično opozarjajo, da bi imela izguba nadzora nad temi sestavinami pošastne posledice: zajele bi celotno območje nekdanje Jugoslavije, jugovzhodne in centralne Evrope. Izliv živega srebra v pritoke Donave bi poleg trenutnih posledic povzročil genetske spremembe, zračni tokovi pa bi raznesli strupene pline daleč v Evropo; v prvem hipu bi izgubilo življenje nekaj 10.000 ljudi, nekaj 100.000 pa bi čutilo trajne posledice.

Strokovnjaki trdijo, da bi bile posledice napada na kemično tovarno - boji potekajo le 12 kilometrov od mesta - enake tistim, ki jih je povzročila atomska bomba, vržena na Hirošimo.

Generalni direktor tovarne Sodaso - Ante Raos - že nekaj tednov opozarja na nevarnost pred kemično bombom, ki grozi, da bo kontaminirala precejšen del Evrope in ugasnila na tisoče življenj. Francosko gibanje - ekologi brez meja - se poskušajo prav v teh dneh prebiti do Tuzle.

Na morebitno katastrofo je 4. junija letos opozoril vse politike v nekdanjih jugoslovanskih republikah: od Slobodana Miloševića, Franje Tudjmana, Kire Gligorova, Alije Izetbegovića, Momira Bulatovića in mnoge druge politike ter cerkvene in laične voditelje do

Milana Kučana - Boris I. Vukobrat, ki je predsednik "Peace and Crisis Management Foundation".

Odgovor je prišel le iz kabineta predsednika predsedstva Slovenije Milana Kučana - in od nikogar drugega!

Poleg tega je predsednik slovenske vlade - Janez Drnovšek - »v svojem govoru na konferenci OZN o okolju v Rio de Janeiru še posebej opozoril na možno ekološko katastrofo v primeru rušenja objektov kemične industrije Sodaso v Tuzli« - piše v odgovoru slovenskega predsednika Kučana.

Istočasno so začeli nepodpisani propagandisti nepopisno kampanjo zoper Borisa I. Vukobrata v nekaterih evropskih medijih. Obtožujejo ga, da je agent tajne srske policije - s čimer pa še bolj zastrupljajo srsko-hrvaške raz-

mere. Navsezadnje tudi vojna v Bosni in Hercegovini ni nič drugega - razen prenašanje tega konflikta v osrčje nekdanje Jugoslavije.

Toda problem s Tuzlo ostaja. Ne glede na Vukobrata, ki je sicer zelo uspešen francoski poslovnež in nepoboljšljiv politični fantasta, ki zastopa stališče, da bo nekoč nekdanji jugoslovanski (balkanski) prostor regionaliziran. Zato se beograjska libertatna revija Vreme sprašuje: don Boris ali don Kihot?

Vsekakor pa je način, kako odgovarja na spodrezane žogice Milan Kučan - pameten. Kajti res se nikoli ne ve, v katerem grmu tiči norec, ki je pripravljen za 100 nemških mark razstreliti kemično tovarno v Tuzli.

MILAN MEDEN

Slobo - zvezda v zatonu

Miloševićeva zvezda je v zatonu, saj mu marsikdo napoveduje skorajšnji odhod s srske politične scene. Med kosovskimi Srbi, posnetek je iz Prištine, pa se le še najde kak redek oboževalec vožda (Foto Srdan Živulović)

Direktorji podjetij grozijo s kolektivnim odstopom, če se ne spremeni gospodarska politika

Mariborsko gospodarstvo na robu razsula

MARIBOR — Po tem, ko so na začetku letošnjega poletja v Mariboru štrajkali delavci »Metalne«, Tovarne tirnih vozil in toplotne tehnike »Boris Kidrič«, »Cevovoda«, »Topa«, Mariborske tekstilne tovarne in še nekaterih podjetij, so začeli odstopati in z odstopi groziti direktorji številnih podjetij. Tako je na tretjem zaporednem štrajku delavcev TVT »Boris Kidrič« že odstopil njihov dolgoletni direktor diplomirani inženir Srečko Potočnik, direktor »Metalne« diplomirani inženir Janez Gajšek je kolektiv že seznanil, da se naslednji mesec najverjetneje ne bo ponovno prijavil na razpis za direktorja firme za naslednje štiriletno obdobje. Na nedavnem sestanku direktorjev izvoznih podjetij v mariborski regiji pri predsedniku regijske gospodarske zbornice Vinku Lapuhu pa so zbrani direktorji zagrozili celo s kolektivnim odstopom, če se pogoji za gospodarjenje izvoznikov ne bodo kmalu spremenili in izboljšali.

Trenutne razmere v mariborskem gospodarstvu, pa tudi razporeženje tako delavcev kakor direktorjev, opozarjajo, da za začetek zares temeljite reforme lastninskih odnosov in gospodarskega sistema v Sloveniji ni več veliko časa, kajti, če pride do gospodarskega razsula in kaosa, potem bodo vsa reformna priz-

devanja že na štartu postavljena pod vprašaj. Do »kolapsa« v mariborskem gospodarstvu pa ni več daleč, čeprav delavci in direktorji na sestankih v osnovi pozitivno ocenjujejo reformna izhodišča, ki jih je predstavil dr. Drnovšek, vendar zaradi krute realnosti besede pri njih nič več ne veljajo - iz gospodarske krize in socialne stiske jih lahko izvlečejo samo reformna dejanja ter v spremenjenih pogojih njihovo delo in umno poslanstvo.

Stanje v mariborski industriji je takšno, da je zaskrbljenost delavcev in direktorjev upravičena. Fizični obseg industrijske proizvodnje je globoko pod lansko ravni in obstaja bojazen, da bo letos industrija v Mariboru proizvedla za petdeset odstotkov manj kot pred petimi leti. Tovarne imajo težave z oskrbo s surovinami in reprodaterialom, zaradi razpada bivšega jugoslovanskega tržišča pa »šepa« tudi prodaja, čeprav se izvoz na konvertibilna tržišča vendarle povečuje. Ker je manj dela, je v mariborski regiji brezposelnih že preko 20 tisoč delavcev, nekaj tisoč pa jih je na prisilnem dopustu z zmanjšano plačo.

»Lokomotive« razmajane kompozicije mariborskega gospodarstva so bile izvozne firme, vendar so se zaradi naraščajočih stroškov

vhodnih materialov, podražitve energije, izredno visokih obresti na kredite in po mnenju izvoznikov močno podcenjene marke, tudi izvozna podjetja znašla v velikih težavah. Kakor kaže, je ravno to izbilno dno »sodu nezadovoljstva« v Mariboru.

Delavci v številnih tovarnah v takšnih razmerah s strahom pričakujejo izplačilne dneve, saj nekateri že več mesecev plačo po obrokih izsilijo samo še s štrajki. S strahom pa izplačilne dneve pričakujejo tudi direktorji, ki razumejo socialno stisko delavcev, vendar denarja nimajo kje vzeti... Večdnevni štrajki pa za podjetje predstavljajo še dodatno breme. Zdi se kakor da so se delavci in direktorji znašli v »zračanem krogu« nemoči - delavci štrajkajo, direktorji pa grozijo z odstopi.

Tako dolgo ne more iti več naprej, zato v Mariboru z nestrpnostjo čakajo na odločne reformne korake, ki jih mora pripraviti nova slovenska vlada, sprejeti pa slovenski parlament. Najnujnejše pa je treba rešiti vprašanje lastništva nad sedanjo »družbeno lastnino«, saj sedaj tako delavci kakor številni direktorji pravijo, da so (in res so) oni »samo zaposleni« v podjetju - in zakaj bi potem bili »dežurni krivci« za vse njegove težave? (NIA)

LJUBLJANA — Naraščanje popularnosti nacionalistične desnice v Evropi je dejstvo, ki ga ne smemo zanemariti. Tudi Slovenija, ki je bila nekdanj ponosna na moč lastne civilne družbe, temu ni ušla. Nacionalistično desnico evropskega kova predstavlja v Sloveniji Slovenska nacionalna stranka (SNS). Delež volivcev, ki podpira SNS, je trenutno zelo majhen. Ni pa izključeno, da bi - podobno kot na Zahodu - zaradi nezadovoljstva z obstoječimi strankami in zaradi iskanja dežurnih krivcev za ekonomske in politične težave, popularnost SNS pred volitvami narasla.

»Ni dvoma, da bomo imeli po volitvah v parlamentu 3 ali 4 poslance,« meni Zmagom Jelinčič, predsednik SNS, ki je bila ustanovljena 17. marca 1991. leta in ki ima za seboj že javno izraženo zahtevo za prepoved delovanja in oborožen incident med predsednikom in dežurni krivci - Neslovenici.

Po Jelinčičevem mnenju so razlogi za ustanovitve stranke zelo enostavni.

»Nobena od obstoječih strank ne skrbi za Slovence. Vse so bodisi internacionalistične - bodisi južno-internationalistične. Krščanske demokrate in Socialne demokrate imajo tudi v Avstriji, Nemčiji in Italiji. Južno-internationalistične stranke kot sta SDP (prenovitelji) in LDS (liberalni demokrate) pa želijo Slovenijo potisniti nazaj v Jugoslavijo. Le nacionalne stranke skrbijo za svoj narod.«

Podobna mnenja o SDP in LDS je izrazil tudi obrambni minister Janez Janša v svoji knjigi Premiki. Vendar se ob Jelinčičevih besedah poraja neko drugo vprašanje: od kod potem taka popularnost LDS? V nedavni anketi, ki jo je objavil dnevnik Delo, bi za LDS glasovala skoraj polovica volivcev. Jelinčič ima zelo enostaven odgovor.

»Ankete, ki jih objavljajo dnevniki, so zlagane in ne odražajo stališč Slovencev. LDS ima podporo, ker odpira svoje vrste za

Pogovor s slovenskim Le Penom Zmagom Jelinčičem

Vsi izdajalci, razen SNS

tujce. Tak primer je genocidni zakon o državljanstvu, tak je tudi zakon o zaposlitvi tujcev in dejstvo, da so južne meje Slovenije še vedno odprte. V Sloveniji je 600.000 Neslovencev, zato ni čudno, da ima LDS veliko podporo. 165.000 Neslovencev je dobilo slovensko državljanstvo. Preko 300.000 jih je v Sloveniji kar tako. 100.000 pa je beguncev. Pri tem je treba povedati, da število beguncev, s katerim operira vlada (60.000) ni točna, kajti resnica bi preveč vznemirila javnost. Vlada pa prav tako na račun beguncev krade Slovencev, kajti 2,5 % zaslužka vsakega Slovenca, ki jih je treba nameniti pomoči beguncem, ja državna tavnina. Nihče nima pravice razdeljevati dohodek državljanov! V tem primeru je legitimno pozvati državljane, naj ne plačujejo davkov. Sploh pa v luči primera, da dobiva družina v Kamniku 580 SIT otroških doklad na mesec, vlada pa porabi 700 SIT na begunca na dan.«

Časopisi so nedavno pisali o »500 oboroženih mož«, ki naj bi jih imela SNS. Zatem je kmalu sledila zahteva po prepovedi SNS. Zahtevo so podpisali nekateri vidni slovenski javni delavci. Jelinčič opozarja, da so v stranko včlanjeni patrioti, ki so se pripravljeno žrtvovati za Slovenijo. Ob tem navaja podatke, da je bilo med prvimi 129 prostovoljci med vojno za Slovenijo kar 29 članov SNS. Zahtevo po izbrisu iz registra strank pa so podpisali Školč, Bandelj in Šetin - sami vidni člani LDS.

»Tisto, kar govori KOS, je le podaljšana roka petokolonaške KOS-ovske propagande. Očitajo nam paravojaške enote. Kriteriji

za take enote so, da nosijo uniformo, da imajo formacijske sestave in čine in da so oboroženi in da se kot taki tudi pojavljajo v javnosti. Tem kriterijem ustrezajo taborniki, skavti in lovci.«

Jelinčič zavrača trditve, da je SNS podobna MSI v Italiji, HSP na Hrvaškem ali šeršljcem v Srbiji in da imajo vse te nacionalne stranke skupno to, da proizvajajo sovraštvo, ki ne more nobenemu koristiti.

»Ločiti je treba med nacionalnimi strankami in drugimi strankami. MSI je fašistična stranka, ni pa nacionalna stranka. Trst je bil vedno slovenski in MSI ima v Trstu enak status kot HDZ in SDS v Sloveniji. MSI je okupatorska stranka. Prav tako ni nobene podobnosti med nami in Nacionalno fronto v Angliji, ki uporablja nacistične simbole. Mi vemo, kdo je zmagal v vojni in mi spoštujemo borbe za Slovenijo. Paralelo lahko vlečemo z Le Penom ali z Lombardsko ligo. V evropskem prostoru bi mi predstavljali zmerno desnico. Nas pa obkldajajo s skrajno desnico, ker v Sloveniji še vedno prevladuje z Beogradom požegnana miselnost.«

Prvi plakati SNS so prikazovali »veliko Slovenijo«. Ali takih zemljevidov ni mogoče interpretirati kot ozemeljske težnje po drugih suverenih državah ali vsaj njihovih delov?

»Naš plakat je posnetek Kozlarjevega zemljevida slovenskih pokrajin iz leta 1853. Slovenija je v svoji preteklosti izgubila Koroško, Benečijo in Istro. V času, ko je zemljevid nastal, je bila Istra podgrofija v Kranjski deželi. Istra se trenutno počuti is-

trsko in ne hrvaško. Mi bi radi, da bi Istra spet postala avtonomna znotraj Slovenije.

Pri svojih argumentih Jelinčič na veliko uporablja zgodovino. Meni, da zgodovinskih dejstev ni mogoče interpretirati kot teritorialnih pretenzij. Toda podobne »zgodovinske argumente« imajo tudi srski ekstremisti v BiH.

»Zgodovina, ki jo uporabljajo Srbi, ni realna zgodovina. Sicer pa naj oni sami o tem odločajo. Mi imamo preveč svojih skrbi, razen če bo LDS začela vključevati njihovo zgodovino v naše učbenike. To pa je za Slovenijo zelo nevarno, kajti prihaja do nje islamizacije. Pred tednom dni je v Sloveniji izšla Gadafijeva Zelena knjiga in begunci, ki prihajajo iz BiH, niso pravi begunci, ampak ekonomski migranti, ki osvajaajo Slovenijo.«

Ob tem imamo ugovor, da je multikulturalnost prvi pogoj za stabilnost razvitih družb. Konec koncev bi multikulturalnost najbrž tudi zagotovila mir v Trstu...

Jelinčič meni kajpak drugače.

»Multikulturalnost si je izmislila poslanka LDS Metka Mencin, ki bi rada spala z južnjaki. Če hoče kdo imeti kulturo, se je mora navzeti tam, kjer je: v Italiji na primer, ne pa, da jo črpa iz Bosne. Multikulturalnost bi za Slovenijo pomenila korak za 100 let nazaj. V Bosni bodo šele po vojni prišli na našo raven, na kateri smo bili mi pred 100 leti. Po vojni - oziroma po čiščenju na nacionalni osnovi in po razčiščenju z verskimi nasprotji znotraj lastnega naroda - bo Bosna dosegla slovensko raven kulture. Drugo leto bo Slovenija praznovala 400-letnico obrambe Evrope pred Turki, ki jo predstavlja bitka pri Sisku. Če Evropa ne bo spoznala, da je Slovenija meja med Evropo in islamom - potem se ji slabo piše. Kar se pa multikulturalnosti v Trstu tiče - pa je tako, da je v Trstu mir le zato, ker tam ni mladih in ker tam zaudarja po kadavrih.

NIKOLAJ JEFFS